

SENTENTIE PAGANORUM.

CICERO.

35. Loca sacra et religiosa profana haberi, sacrilegium est. Orat. 30, de *Harpisic. responsis.*, num. 9.

36. Sacrilegio pena est; nec ei soli, qui e sacris abstulerit, sed etiam ei qui sacro commendatum. Lib. 2, de *Legib.*, num. 40.

PLATO.

37. Quicumque deprehensus in sacrilegio fuerit poenis afficiatur. *Syzygia*, 4, lib. 9, de *Legibus*.

SENeca.

38. Nihil in rerum natura tam sacrum est, quod sacrilegium non inveniatur, sed ideo divina minus in sublimi sunt. De *Constant. sapient.*, cap. 3.

39. Quisquis id quod decorum est sustulit et contempsit, atque in usum suum vertit, sacrilegus est. Lib. 7, de *Benef.*, cap. 7.

40. In his observatur sacrilegium, que religio munim adscripsit. *Ibid.*

41. Malum est sacrilegium, et plurima mala facit, sed cum tormentis et corporis et animi. Epist. 87.

42. Sacrilegia minuta puniuntur, magna triumphus feruntur. *Ibid.*

Vide etiam tit. *Furtum*, sent. 5; *Mendacium*, sent. 65; *Mysterium*, sent. 21; *Pauperas in genere*, sent. 23, 24; *Peccatum in genere*, sent. 290; *Sacerdotis dignitas*, sent. 10; *Sacrificium*, sent. 56; *Votum*, sent. 81.

SALUS ANIMÆ.

S. DONAV.

Definitio. Sanitas anima consistit in recta et circumspecta actione, in caute locutionis observatione, in rectitudine voluntatis, in ordinatione affectionis, et utilitate cogitationis. Lib. 2, de *Profectu religiosior.*, cap. 8.

S. GREGOR.

Sanitas anima, est divine voluntatis prosper successus factus in anima. Orat. 4, de *Orat. Dominica*.

NYSS.

SENTENTIE PATRUM.

S. ALBERTUS

MAG.

4. Zelus animarum verus et perfectus, est quando aliquis sanctis meditationibus, ferventibus desideriis, lacrymis, orationibus, vigiliis, jejuniis, prædicationibus, confessionibus, consiliis, doctrinis, atque aliis bonis operibus pro salute animarum laborat.

S. AMBROS.

2. Si cor habes, intellige, quia omni necessitate major est necessitas anime salutis. Serm. 4, de *Camelo*.

3. Questus est plane non medicus, ubi lucrum non pecuniarum, sed acquiritur animarum. Serm. 78.

S. AUGUST.

4. Salus anime cum immortalitate corporis, virtusque justitie, et victoria de cupiditatibus inimicis, et gloria et honor, et pax in æternum, non dantur nisi bonis. Epist. 70, ad *Bonifac.*

5. Salus si diligitur, ibi adipiscenda desideretur, ubi adepta nihil timetur. Epist. 45, ad *Arcementarium*.

6. Non solum de salute tua, verum etiam de multorum meditare. De *Salutar. docem.*, cap. 6.

7. Nescientes quis perlineat ad prædestinatorum numerum, quis non pertineat, sic affici debemus charitatis affectu, ut omnes velimus salvos fieri. De *Corrupt. et gratia*, cap. 45.

8. Nemo insanabilior eo, qui sibi sanus videtur. Super *Psal.* lxxviii, conc. 2, vers. 46.

9. Ubi non est salus, succumbit infirmitas, et deseritur veritas. Super *Psal.* cxviii, conc. 29.

10. Sanns tibi esse videris? detrahe medicamento, et vide quid potes. Serm. 1, *Dom.* 2, *Quadr.*

11. Non alia salus anime est, quam renovatio aut reconciliatio auctori suo. De *Quant. anime*, cap. 3.

12. Nullus homo fit salvus, nisi quem Deus voluerit salvum fieri: et ideo rogandus est ut velit, quia necesse est fieri si voluerit. In *Enchirid.*, cap. 103.

13. Tota spes salutis nostre, zelus Dei est. *Cont. Adimant.*, cap. 11.

14. Non dedignabitur salvare, qui dignatus est creare. Tract. 34, super *Jovan.*

15. Si commisi unde me damnare potes, tu non amisis unde salvare soles. Lib. *Medit.*, cap. 39.

16. Salus nulla est, nisi in societate Dei. Tract. 4, super *Epist. Joan.*

17. Est quasi vas vacuum, cui cura deest animarum. In suis *Proverbiis*, verbo *Est*.

18. Frustra pro salute corporis laboratur, nisi salus anime obtineatur. *Ibid.*, verbo *Frustra*.

19. Si vis salvari, nihil huic præpone salutis. *Ibid.*, verbo *Si*.

20. Nullatenus salvari putandus est, quando quis non timet inordinatis moribus adherere, supervacuis verbis delectari, turbulentis cogitationibus devastari. Homil. *Dom.* 12, post *Trinitat.*

21. Duo sunt in quibus consistit nostra salus, justificatio et glorificatio. Altera initium, altera perfectio est: in illa labor, in hac autem fructus laboris est. In suis *Sentent.*, cap. *Duo*.

22. Sine timore et amore Dei, salus esse non potest. Serm. 37, super *Cent.*

23. Benigne audiendum est, devote suscipiendum, sollicitè conservandum quidquid ad animarum salutem perlineat. Serm. 2, de *SS. Petro et Paulo*.

24. Cum iudicium carnis ex anima pendeat, carni nihil potest utilis quam salus anime: provideri. In *Declinat.*

25. Præter salutem tuam nihil cogites, quoniam in acquisitione salutis tue nemo est tibi germanior, nemo propinquior teipso. De *Inter. domo*, cap. 65.

26. Animarum, pro dolor! nec casus reputatur, nec salus. Serm. ad *Clerum in concilio Rhemensi*.

BOETIUS.

27. Animorum salus nihil aliud videtur esse, quam probitas: eorumque aegritudo, quam vitia. Lib. 4 de *Consolat. philos.*, prosa 6.

S. DONAV.

28. O insaniam ægroti! anima tua languet in peccatis usque ad mortem æternam, et non querit medelam. Serm. 10, in *Rogat.*

29. Iuste salus illa, quæ turpiter amissa est per voluptatem, fortiter recipitur per dolorem. Lib. 4, *Phœtra*, cap. 48.

30. Non commoda rerum, sed lucra queramus animarum. Epist. ad *Quendam provincial.*

31. Tanto diligentius cura animarum curandis adhibenda est, quanto animarum morbus periculosior est, et cura difficilior, et sanitas præstantior animæ, quam corporis morituri. *Prose.*

32. In quantum vero plus de corporis sanitate sumis, quam de anime salutis solliciti, in tantum convincitur illud plus diligere, et ejus sanitatem amplius desiderare. Lib. 2, de *Profect. relig.*, cap. 7.

S. CRESARIUS

ARELAT.

33. Anima peccatrix dum adhuc in fragili suo corpusculo continetur, remedia sibi æterna provident. Homil. 15.

34. In remedium salutis sum semper tardus est, qui vitæ sue incertus est. Homil. 17.

35. Quod vivimus, non morti proliciat, sed saluti. *Ibid.*

36. Quidquid pro carne laboramus, totum peribit: hoc solum perire non poterit, quod unusquisque pro salute anime in cordis reponit. Homil. 20.

CASSIODOR.

37. Non potest ab alio salus venire, nisi a salutis auctore. Super *Psal.* vii, vers. 2: *Neque qui saluum faciat*.

38. Si corpus periculis exponitur, anime tamen salus illæsa servetur. Super *Psal.* lxi, vers. 4.

39. Quod fortius quam animas salvare, quæ errorum suorum vitis poterant interire? Super *Psal.* lxxvii, vers. 42.

S. CLEMENS

PAPA.

40. Salus non vi acquiritur, sed libertate: nec per hominum gratiam, sed per Dei fidem. Lib. 10, *Recognit.*

S. CYPRIAN.

41. Non ambulando proficiet ad salutem, qui salutaris vie non tenet veritatem. De *Unit. Eccles.*, cap. 2.

S. CYBILLUS

HIEMOSOL.

42. Natura est capax salutis, sed requiritur voluntas. *Cateches.* 2.

43. Domine sufficit ad sanitatem mihi, si tu memineras mei. *Ibid.*

44. Etiam si publicanus, etiam si scortator sis, spera salutem. *Cateches.* 8.

45. Salus non aliter existere potest, nisi qui salutem consequuntur, dii fiant. De *Eccles. hierarch.*, cap. 1.

46. Qui salvari cupit, abstineat se non solum a malo; sed et quod bonum est faciat, necesse est. *Doctrina* 12.

47. Omnium fuit una sententia, ita impossibile esse salvari animam absque humilitate, ut navim sine clavis ædificari. *Doctrina* 14.

48. Satis dives es, si vitam obtines. Serm. 2 de *Panitent.*

49. Si quis salutem in se invenire desiderat, de se prius exeat, et se relinquat. Serm. de *Castigat.*

50. Deo res est gratissima, animarum lucrum. In suis *Opuscul.*, collat. 12, de *Humilit.*

51. Salus hominum, pena est demonum. S. GAUDENT.

Tract. 4.

52. Cibus Deo placitus est peccatorum salus. Super illud *Gen.* xxvii: *Affer mihi cibos*.

53. Custodia nostre salutis, et dux, doctrina est. Super *Levit.*, cap. xvi.

54. Major cura humane salutis Deo est, quam diabolo perditionis. Super *Nova.*, cap. 25.

55. Qui secundum magnam misericordiam se querit salvari, non temporalis, sed æternæ vite salutem inquirat. Super *Orat. Manassis*, in illud: *Secundum magnam misericordiam*.

56. Fallitur quisquis per se vel per hominem putat salvari. Super *Psal.* xxxiii.

57. Salus creature, lucrum est Creatoris. Super *Hierem.*, cap. xv.

58. Invidia non vult homines salvari. Super *Luc.*, cap. xv.

59. Nullum est tam gratum Deo sacrificium, quam zelus animarum. Super septimo *Psalmo Panit.* Super *Psal.* iv, vers. 14, homil. 12, super *Ezech.*

60. Nemo de salute desperet, quia etsi magni sunt morbi scelerum, qui depriment, omnipotens Deus est medicus, qui salvat. Serm. 1 *Dom.* 2, *post Pent.*

61. Melius est rem familiarem minui, quam salutem animæ perire. *Prose.*

62. Melius est amittere quod, velimus nolimus, aliquando peritum est: melius est sponte dimittere, quam id amittere pro quo omnia dimittenda sunt. Epist. 14, ad *Gerontiam*.

63. Sana sunt corpora, et anime, quæ fortior est, denegat sanitatem. *Prose.*

64. Quomodo corpus sanum dicitur, si nullo languore vexetur: ita anima absque vitio, si nulla perturbatio quatiatur. Lib. 3, *Dialog. advers. Pelag.*

DIONYSIUS AREOPAG.

S. DOBOTE.

S. EPIREM.

S. EUSEBIUS EMISSENS.

S. FRANC. ASSISIAS.

S. GAUDENT.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

GLOSS. INF.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR. MAGNUS.

EATMO.

S. HIERON.

S. HIERON.

65. Stultitia est, si ex parte salvati cupit, qui ex toto perit. Epist. 8, de *Scientia divina legis*.

66. Sine divina legis et disciplina celestis scientia, difficile est quemquam posse salvati. *Ibid.*

67. Perire sibi existimat diabolus, quidquid Christo salvatur: et mori Synagoga sue, quidquid Ecclesie vivificatur. Epist. 32, de *Quadrag.*

68. Nullus absque Dei gratia salvus fieri potest. Lib. 2 super *Prov.*, cap. 24.

69. Hostia placabilis Deo, hominum salus est. Lib. 2 super *Math.*, cap. 12, can. 2, num. 114.

70. Non lucrum est, sed perditio, animas interficere deceptorum. *Prose.*

71. Nullum enim majus lucrum potest esse, aut pretiosius, quam si humanam animam quis lucratur. Super *Epist. ad Tit.*, cap. 1, in illud: *Docentes que non oportet.*

HUGO A. S. VICTOR.

72. Homo est agrotus, Deus medicus, vitia vulnera, medicina gratia, vasa sacramenta, antidota Spiritus sancti dona, dieta Scriptura, dispensatores sacerdotes, virtutes sanitates. Serm. 14, de *Spirituali sanitate*.

73. In tribus salus æterna consistit: primum, abrenunciare sæculo et jungere se Deo; secundum, ferrea contemneret et æterna querere; tertium, vitia calcare et virtutibus operam dare. Lib. 4 *Miscellan.*, codic. 2, lit. 84.

74. Prius anima curetur, postea corpus sanatur: propter enim correctionem animæ infirmitas est corpus. Ideo ad sanitatem corporis obtinendam, prius curanda est anima, et si forte corpus ad pristinam sospitatem non convalescit, nihil periculi est, si tantum anima suam sanitatem receperit. Lib. 2 de *Sacram.*, part. 10, cap. 3.

HUGO CARD.

75. Felix negotiatio, ubi salus emittur, et vita morte redimitur. Super *Gen.*, cap. xxxvii.

76. Saluti contraria est prosperitas mundi, sed adversitas ei proxima est. Super *Psal.*, cxvii.

77. Boni, qui salutem suam, et aliorum querunt, magis volunt exemplo quam verbo docere. Super *Ecclesiastic.*, cap. v.

78. Non est, qui salvat te: nec Deus, quia non debet; nec homo, quia non potest; nec diabolus, quia non vult; nec prelati, quia non curat. Super *Isai.*, cap. xlvi.

79. Diabolus querit animas, sed nemo est qui eas requirat, et ei auferat: sed omnes requirunt paleas. *Prose.*

80. Si enim amittuntur animæ, non est qui de hoc sit sollicitus; quia de animarum salute est cura minor. Super *Ezech.*, cap. xxxiv.

81. Pretiosissimum quid est anima Deo, pro qua proprio Filio non peperit. *Prose.*

82. Nulli ergo sufficiat propria salus. Super *I Machab.*, cap. 18.

83. Multi nolunt Jesum regnare super se, scilicet aliquem nolunt, qui salutem querat animarum. Super *Luce.*, cap. xix, in illud: *Nolentis hanc regnare super nos.*

84. Multis modis preclarior virtus sublimiorque protectus est, animæ suæ curare languores, quam corporis alieni: quanto enim hæc sublimior carne est, tanto prestantior ejus est salus: quantoque pretiosior excellentioris est substantiæ, tanto gravioris ac perniciosioris est et ruine. Collat. 15, *Abbat. Nesterotis*, cap. 8.

85. Nihil ita gratum est Deo, ut animarum salus. Homil. 3 super *Gen.*

86. Indulgentissimum est justorum genus, et pro aliorum salute quævis ferre libentissime eligunt. Homil. 24 super *Gen.*

87. Maxime proprium solet esse sanctorum, non scilicet gloriam, non honorem, non quidquam aliud ante ferre proximorum salutem. Homil. 4 super *Math. Oper. perf.*

88. Certior est tanto salutem a salutis discrimine differre, quanto perditio a salute simpliciter distat. *Ibid.*, homil. 56.

89. Possibilibus est ut benevolentior sis alteri, quam tibi? ut quid cum te ipsum molis salvati, alterum velis? Homil. 17 super *Math. Oper. imperf.*

90. Quanto pretiosior est anima quam corpus, tanto miserabilior perditio animarum quam corporum. *Ibid.*, homil. 49.

91. Unius animæ perditio tantam habet jacturam, ut nulla ratio possit æstimare. *Prose.*

92. Si unius animæ salus tanti est, ut ob hæc Filius Dei fieret homo, tantaque pateretur, perditio, cogita, quantam conciliabit penam. Homil. 3 super *Acta Apost.*

93. Nihil frigidius christiano alios non salvantem. *Ibid.*, homil. 20.

94. Salus christiani tum magis ostenditur, angessit atque intenditur cum tolerat, cum palitur, cum omnia fortiter sustinet. Homil. 2 super *II Cor.*

95. Omnia facere pro salute proximorum, hoc est opus angelicum, magis autem Christi. Homil. 3 super *Epist. ad Hebr.*

96. Non id mihi persuadere possum salvum fieri quemquam posse, qui pro proximi sui salute nihil laboris impenderit. Lib. 6 de *Sacerd.*

97. Nemo amator formæ cujuslibet insanus, adversum adamantem tanto flagrat igni quanto studio Deus nostram appetit salutem. Epist. 5, ad *Theodor. laps.*

98. Ut primum anima de consequenda salute dubitat, non sentit amplius quo periclitetur periclitio. *Ibid.*

JOAN. CASS.

S. JOANNES CHRYSOST.

99. Nullum officium Deo charius est quam querere utilitatem, et salutem prospicere fratrum suorum. Orat. de *B. Philogon.*

100. Neque prorsus alia res est, quæ perinde declarat deoatque quis sit fidelis amans Christi, quam si fratrum curam agat, proque illorum salute gerat sollicitudinem. *Ibid.*

101. Nihil est quod animæ possit æquiparari, ne universus quidem mundus: etsi immensa pecunia pauperibus eroget, plus tamen effeceris, sinam converteris animam. Homil. 3 super *I Cor.*

102. In proximi salute, sua unicuique salus stat. *Ibid.*, homil. 31.

103. Proximo prospicere, suam ipsius est salutem lucri. *Ibid.*

104. Nihil ita nostram salutem conservat, sicut Deum diligere. Homil. 30 super *II Cor.*

105. Precliosior est anima, quam tota hujus mundi substantia: sed heu! quam viliter jam a plerisque æstimatur, qui aurum et argentum cumulando preferunt animabus. In cap. 2 *Regule S. Bened.*, verbo *Sicut*

JOAN. TRITH.

S. ISIDORUS HISPALENS.

S. JESID. PEL.

S. ISIDORUS HISPALENS.

S. JESID. PEL.

106. Ut peneas, tuo est merito: ut salveris, meo auxilio. Lib. 2 de *Sum. bono*, cap. 5, sent. 4.

107. Si salutis desiderio teneris, omnia que ad eam ducunt, effice: nam qui ut aliquid fiat expetit, quo id fiat quidvis agere debet. Lib. 2, epist. 27, ad *Pallad.*

108. Per summam curam ac diligentiam grassatur vulnere animi curatio: nam qui cæcitatem permature duxerunt, plerumque aperiri ac recrudescere consueverunt. *Ibid.*, epist. 152, ad *Hermogen.*

S. LAURENT.

JUSTIN.

109. Amator salutis suæ est, qui aliene mortis incursum, et cladium cætorum, providus vitæ suæ factus est gubernator. De *Ligno vitæ*, de *Timore*, cap. 4.

110. Hoc sacrificio nil majus, nil suavius, animarum scilicet intendere lucris. De *Casto convivio*, cap. 12.

111. Nihil humanæ salutis est necessarium, quod non in Christi humanitate resplendat. De *Humilit.*, cap. 23.

S. MAXIMUS MART.

S. NILUS.

112. Vera salus animarum, est finis fidei. Centur. 4, de *Virt. et vitio*, cap. 49.

113. Priusquam videantur animæ ulcera, ea curabimus, ut lucrum iis pharmacis penam. *Parones*, 202.

114. Animarum cura nihil est difficilius. *Ibid.*, in lib. *Ascetico*.

115. Zelo et sitio salutem vestram ardentissimo charitatis affectu. Epist. 95, ad *Henric. reg. Anglor.*

116. Salus animæ, est sanitas corporis. Serm. 42.

117. Animarum salutis omnia postpone; tanto enim digniores sunt animæ corporibus et universis, quanto dignitate præeminet eorum terro. Tract. de *Inst. epis.*

118. Beatus, qui suæ vitæ custos est, et provisor est salutis aliene. Serm. 155.

119. Oportet ut dum animarum fructus exquiritur, non humana laus, non popularis favor, non aliqua honoris reverentia, vel mentis intentione quaratur. Lib. 5, epist. 42, ad *Clerum Faventianum*.

120. Hoc periculosa gravisque animæ ingerit ægritudo, ut noxia sumere velit: et que utilia sunt ac salutem proficiunt, spernat ac renuat. De *Promiss.*, part. 2, cap. 6.

121. Unde sibi parabit salutem, qui de salutis materia bonis malo utendo fiat perniciem? Lib. 2 de *Vita contemptat.*, cap. 9.

122. Non est amarum, quo reformatur salus. In *Peristephano*, de *Hymno Romani mart.*, vers. 503.

123. Quam multos hodie videmus spiritu pauperes, spe gaudentes, charitate ferventes, multum abstinentes, admodum patientes, ad zelum animarum nimis tepidos, multumque torpentes. Part. 2, de *Benjamin minore*, cap. 41.

124. Nihil sic placet Deo, sicut zelus et lucrum animarum. Part. 2 super *Cant.*, cap. 21.

125. Ad salutem animæ obtinendam, nemo sufficiens est sine preveniente, comitante, et subsequente gratia Dei. Super *Psal.*, xxxii, vers. 17.

126. Procurator est quodammodo salutis humane, qui non tantum id agit ut ipse bonus sit, sed efficere et hoc nititur, ut alii mali esse desistant. Lib. 7 de *Gubern. Dei*.

127. Quid est perfecta sanitas? nisi in vita hæc bene agere? quid est perfecta sanitas, nisi rebus a Deo traditis bene uti? *Ibid.*, lib. 1, ad *Eccles. catholic.*

128. Nunquam est de salute propria mens securi sapientis, licet multum inter sanctos et peccatores sit. *Ibid.*, lib. 2.

129. Nullus salutem veram plus negligit, quam qui Deo aliquid anteposit: cum enim salus nostra munus ac misericordia Dei sit, quæ ei ratio consequendæ salutis est, qui Deum ipsum despicit, in cuius misericordia salus nostra consistit? *Ibid.*, lib. 4.

130. Qui aliud querit, quam animæ suæ salutem, non inveniet nisi tribulationem et dolorem. Lib. 4 de *Imit. Chr.*, cap. 17, sect. 2.

131. Fatuus est et insanus, qui amat sibi nociva, et dimittit animæ salubria. In *Hortulo rosar.*, cap. 9, sect. 3.

132. Nihil utilius et salubrius cupienti ad vi-

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. PETRUS CHRYSOL.

tam eternam pervenire, quam semper cogitare de anime sue salute. *Prose.*

433. Lege et percurre omnia, non est salus anime, nisi in Deo et in bona vita. In *Valle lilior.*, cap. 17.

S. VALERII
PISCOPUS.

434. Difficilis est via salutis, quia facilius est semper exitus mortis. Homil. 2, de *Arete civit.*

435. Maxima spes est recuperandæ salutis, fontem nosse languoris. Homil. 20, de *Avarit.*

SENTENTIE PAGANORUM.

CASO POET.

436.

Sit tibi præcipue, quod primum est, cura salutis. Tempora ne culpes, cum sis tibi causa doloris. Lib. 2 *Distichor.*, metr. 66.

CRÆTUS.

437. Quid præstantius, quid utilius est quam cum corpore valeas, curare et etiam animo valere possis? *Prose.*

438. Si quidem corpus animi gubernaculo, animus autem ministerio corporis indiget: at neque animus æger bene gubernabit, nec affectum corpus animi recte parebit imperio. De *Consolat.*

439. Nemo omnino est negligendus. Lib. 4 de *Offic.*

440. Animi qui se sanari voluerint, præceptisque paruerint, sine ulla dubitatione sanantur. Lib. 3 *Tusc. quæst.*

441. Sumendum tempus est, non minus in animorum morbis, quam in corporum. *Ibid.*

PLATO.

442. Si immortalis sit animus, de illo curam esse gerendam consentaneum est: grave igitur erit periculum, si quis nunc ipsum animum neglexerit. Sisygia 4, in *Dialogo Phædonis.*

443. Cura anime cum recta ratione est philosophia. Sisygia 6, de *Definit.*

SENECA.

444. Quid nos decipimus? non est extrinsecus malum nostrum, intra nos est, in visceribus ipsis sedet: et ideo difficulter ad sanitatem pervenimus, quia nos ægrotare nescimus. Epist. 50.

445. Saepe ea, que sanari ratione non poterant, sanata sunt tempore. De *Moribus.*

Vide etiam tit. *Auxilium Dei*, sent. 75; *Cura*, sent. 28, 29, 42; *Desperatio*, sent. 28; *Dilatatio*, sent. 24; *Iesus*, sent. 97; *Infirmus*, sent. 20; *Lucrum*, sent. 26; *Occupatio*, sent. 46; *Pastor*, sent. 424, 425; *Reddere rationem*, sent. 58; *Securitas*, sent. 22; *Timor*, sent. 62.

SALUS CORPORIS.

S. BONAV.

Definitio. Sanitas corporis consistit in integritate membrorum et sensuum, et in ordinata qualitate humorum et vigore spirituum. Lib. 2 de *Profectu religionis*, cap. 8.

S. THEOPHILUS
MESPAL.

Sanitas est integritas corporis, et temperantia nature ex calido et humido, quod est sanguis;

unde et sanitas dicta est, quasi sanguinis status. Lib. 4 *Elymolog.*, cap. 5.

Sanitas corporis est integritas naturalis complexionis, humorumque omnium commensuratio proportionalis. Part. 1, tract. 4, de *Statu interioris hominis*, cap. 14.

Incolunitas corporis, est salutis tuta atque integra conservatio. Lib. 2 de *Invent. rhetor.*

Differentia. Sanus humana est sanitas carnis, sanus divina integritas mentis: hanc homo diligit, illam Deus tribuit: hanc homo conservat, molestias fugiendo; illam Deus confirmat, molestias inferendo. Super *Psal.* xvii, cap. 28.

SENTENTIE PATRUM.

1. Quod salutis satis est, delectationis parum est. Lib. 10 *Confess.*, cap. 34.

2. Quibus vilis est corporis salus, malunt vesci quam saluari. De *Vera relig.*, cap. 53.

3. Nulla res obtinet integritatem nature suæ, nisi in suo genere salva sit: ab eo autem est omnis salus, a quo est omne bonum et omne bonum est ex Deo, salus igitur omnis ex Deo est. *Ibid.*, cap. 48.

4. Precidendum est quod velut puro sanctorum nimum corporis vulnus obrepit, ne cum terribus abstergitur, in ipsis pene visceribus hujus mali non exhaurienda post sentina considat. Epist. 94.

5. Salus si diligitur, ibi adipiscenda desideretur ubi adepta nihil timetur. Epist. 45, ad *Armentarium.*

6. Sanitas a morbo plurimum distat, sed medici curatio, nisi morbo congruat, non perducit ad sanitatem. Lib. 4 de *Trinit.*, cap. 18.

7. Melior est animi æquitas, quam corporis sanitas. Lib. 1 de *Civitat. Dei*, cap. 13.

8. Quid prodest, si quod est exterius, sanum est, et putrefacta est medulla conscientia? Super *Psal.* xlv, vers. 4.

9. Magna gloria medici est, quando ex desperatione convalescit infirmus. Super *Psal.* xvii, vers. 2.

10. Nemo insanabilior eo, qui sibi sanus videtur. Super *Psal.* lviii, conc. 2, vers. 16.

11. Ubi non est salus, succumbit infirmitas. Super *Psal.* cxviii, conc. 29.

12. Salutem corporis nulli habent, qui non invocant nomen Domini. Epist. 89, quæst. 2.

13. Sanitas perfecta corporis, illa extrema totius hominis immortalitas erit. Epist. 56.

14. Qualitas corporis, que sanitas dicitur, cum sanum corpus est totum, tanta est in majoribus, quanta in minoribus paribus: non enim que minus magne sunt; ideo minus sane sunt, aut que ampliores, ideo saniores. Epist. 47.

15. Curatio via est ad sanitatem. Lib. 1 de *Doctrina christ.*, cap. 44.

16. Corporibus animalium nihil est aliud morbis affici, quam sanitate privari. In *Enchirid.*, cap. 14.

17. Corpori humano quicquid impenditur, non est presidium salutis, sed humanitatis officium. De *Cura pro mori.*, cap. 18.

18. Expecta morbi molestia, evidentior fit jucunditas sanitatis. Lib. 14 de *Civitat. Dei*, cap. 47.

19. Bonum est ut de salute corporis non satagas, nisi ut a Deo illam petas. Tract. 7 super *Joan.*

20. Corporum salus, que vera expectatur a Domino, erit in fine in resurrectione mortuorum. *Ibid.*, tract. 17.

21. Salus carnis et reparatur et moritur, et cum reparatur, mors dilierit, non auferitur: tamen etiam ipsa salus a Domino est, per quem libet datur, quocumque curante, et ministrante impertiantur, ab illo datur, a quo est omnis salus. *Ibid.*, tract. 30.

22. A quo salus hominis, ab illo salus et pecoris. *Ibid.*, tract. 34.

23. Salus corporis, que morte perimitur, ægritudine debilitatur. Tract. 10 super *Epist. Joan.*

24. Non est sanus, qui esurit. Homil. 30 ex *liti Homil.*, cap. 6.

25. Quam multi ægrotant in lecto innocentes, et si sani fuerint procedunt ad scelera committenda! Tract. 7 super *Joan.*

S. BASILIUS
MAGNUS.

26. Laboribus sanitas, et sudoribus salus comparatur. Apud D. Joan. Damasc., lib. 3 *Parall.*, cap. 103.

27. Sanitas et commoda valetudo, quovis auro præstantior est: salus est corpore firmo ac valenti esse, quam immensas opes habere. Apud D. Joan. Damasc., lib. 3 *Parall.*, cap. 93.

V. HEDAI.

28. Frustra pro salute corporis laboratur, nisi salus anime obtineatur. In suis *Proverbiis*, verbo *Frustra.*

29. Cum dolore abscondenda sunt, que leviter sanari non possunt. *Ibid.*, verbo *Cum.*

S. BERNARD.

30. Mala est sanitas carnis, que hominem ducit ad infirmitatem. Serm. 43 ad *Sorem.*

S. EPIPHAN.

31. Desidera plus valere mente, quam carne: adversa carnis remedia sunt animi. *Ibid.*

S. EUSEBIUS
EMISENUS.

32. Satis dives es, si vitam obtines. Serm. 2 de *Pœnit.*

S. EUSEBIUS
EMISENUS.

33. Homo ipse se decipit, si cum in medullis fervere sibi sentiat morbum, per superficiem corporis molle deducat unguentum. Homil. 10 ad *Monach.*

FRANCISCUS
TITELMAN.

34. Vere vana est salus, que expectatur ab homine: et prorsus vanissimum est, salutem ex-

pectare ab humana potentia, cum illam Deus habeat in manu sua. In *Elucid.* super *Psal.* lxx, vers. 42.

35. Multa cautela custoditur salus corporis, que etiam custodita amittitur, amissa cum gravio labore reparatur, et tamen reparata in dubio semper est. Lib. 2 *Moral.*, cap. 26, super illud *Joh. xiv*: *Brevi vivens tempore.*

S. GREGOR.
MAGNUS.

36. Quanto quisque de restituta proximi salute cervitur hilarescere, tanto se indicat de ablata doluisse. *Ibid.*, lib. 35, cap. 8.

37. Salus corporis quando ad bene operandum accepta despicitur, quanti sit muneris amissa sentitur. Part. 3 *Pastor.*, cap. 4, admonit. 13.

38. Molestia corporalis, salus est cordis, que ad cognitionem sui mentem revocat, quam plerumque salus abijcit: infirmitatis memoria reformat. *Ibid.*

39. Utilis menti fit ipsa salus sui corporis, qua transfixa est vulnere divini amoris. Homil. 14 super *Eszech.*

40. Boni medici officium est, non solum salutem restituere, sed etiam restitutam custodiam sollicitate servare. Super *Septem Psalm. Pœnit.*, super *Psal.* 1, vers. 4: *Salvum me fac.*

41. Ubi quanta magis extenditur inæqualitas corporis, ibi tanto difficilius ostenditur efficacia curationis. *Ibid.*, super *Psal.* iii, vers. 5.

42. Cum corpus sanum est, anima ægrotat: cum vero infirmatur, anima floret, et ad superna respicit: voluptates superantur, et cum corpore marcescunt. Orat. 4, *Cum a patre in consortium assumptus*, etc.

S. GREGOR.
NAZ.

43. Si quis bona est valetudine, sanitate ad optima ulatur: admoveat verbis, redarguat, fidelialiter agat, vigilet, humi dormitet, jejundet, materiam extenuet: terrestria et cœlestia speculetur, omni studio mortem meditetur. Orat. 25.

44. Incundior est sanitas adversa valetudine degustata. Habet apud D. Joan. Damasc., lib. 3 *Parall.*, cap. 93.

S. GREGOR.
NYSS.

45. Qui ægrotat, non aliter recipit sanitatem, nisi tenui cibo et castigato victu. Quibus recipitur sanitas: his et servari potest. *Lib. adveri. Jovian.*

S. HIERON.

46. Christiano sanitas absque viribus nimis necessaria est. *Ibid.*

47. Præstior salubritas est, que post languoris recuperatur incommodum. Epist. 5, ad *Virginem in exilium missam.*

48. Remediis nocentibus cura perficitur, ut morosis prælio redempta sanitas, charior habeatur et grata. *Prose.*

49. De periculis expectat auxilium, quem curat ignis et ferrum. Epist. 6, ad *Amicum.*

HUGO A S.
VICTORE.

50. Prius anima curetur, postea corpus sanetur: propter enim correctionem animae infirmitas est corpus: ideo ad sanitatem corporis obtinendam, prius curanda est anima: et si forte corpus ad pristinam sospitatem convalescit, nihil periculi est, si tantum anima suam sanitatem receperit. Lib. 2 de *Sacram.*, part. 10, cap. 3.

HUGO CARD.

51. Nihil adeo sanitatem impedit, quam remedium crebra mutatio. Super *Hierem.*, cap. xxxviii.

S. INNOC. III.

52. Differunt aliquando curatio, ne aegrotus pulset se non medici virtute, sed natura vigore, vel mediocritate aegritudinis sanatum, et sic villipendat medicum, et parvipendat languorem. *Proser.*

53. Ex difficultate curationis magis cavetur infirmitas: quia quod facile sanatur, non multum cavetur: et ideo differunt curatio aegritudinis, ut diligenter sit custodia sanitatis. Super *Psaln.* vi, vers. 3.

S. JOANNES
CHRYSOST.

54. Qui post curam cautus est, sanitatis possidet donum. Homil. 2 de *Lapsu primi hom.*

S. NILUS.

55. Si aeger fueris, corpus cura, ut sanitatem adipiscatur, non ut deliciis enervetur. *Parvencs.* 72.

S. PETRUS
DAMIANUS.

56. Incomulitatem postquam semel adeptus fueris, pervigili satage solertia custodire; nam nulla peior est, quam recidiva febris. Opusc. 14, cap. 13.

PHILO JUD.

57. Nostris corporibus interitum morbus, incomulitatem affert sanitas. De *Temulent.*

58. Sanitas incerta est, et infirmitatibus obnoxia. De *Joseph.*

59. Dulcor fit salus, cum dolor exerceat: et sanitatis amissae dulcedinem languoris amaritudo commendat. Lib. 2 de *Vita contemplativa*, cap. 19.

FRUDENT.

60. Non est amatum, quo reformatur salus. In *Peristepiano*, de *Hymno Romani mart.*, vers. 563.

SALVIANUS.

61. Mihi genus quoddam sanitatis esse videtur, hominem interitum non esse sanum. Epist. 5, ad *Culturam sororem.*

S. VALER.
EPISCOPUS.

62. Maxima spes est recuperanda salutis, fontem nosse languoris. Homil. 20, de *Avarit.*

SENTENTIA PAGANORUM.

PLATO.

63. Sanitas res est majoris pretii, quam opes aegroti, et ditiores sunt sani aegroti. *Proser.*

64. Nemo enim est, qui non proferat sanitatem, cum modici argenti possessione, magni Regis opibus cum aegritudine. Sisygia 6, in *Dialogo de Divitiis.*

SENENCA.

65. Nulla dura videtur curatio, cujus salutaris effectus est. Lib. 1 de *Ira*, cap. 5.

66. Difficilis ad salutem recursus est. *Ibid.*, cap. 8.

SANCTITAS.

67. Nihil esse cuiquam tam pretiosum potest, quod non salute sui commutatum velit. Lib. 1 de *Clement.*, cap. 19.

68. Hanc sanam et slobrem formam vite teneto, ut corpori tantum indulgeas, quantum bonae valetudini satis est. Epist. 8.

69. Non est bona valetudo, mediocritas morbi. Epist. 85.

Vide etiam tit. *Cura*, sent. 42; *Dolor*, sent. 16; *Maledictio*, sent. 31; *Medicina*, sent. 43; *Pulchritudo*, sent. 65; *Salus animae*, sent. 32; *Voluntas Dei*, sent. 2.

SANCTITAS

Ethymologia. Non est dubium a sanciendo sanctitatem vocari. De *fide et symbolo*, cap. 9.

Sanctus idem est quod *áyios* græco, ab á quod est sine, et γῆ quod est terra, id est, sine terra. Super *Isai.*, cap. 35, super *Psaln.* xlii. Sanctitas est ab omni sceleris libera perfectaque; ac omni ex parte incontaminata puritas. De *Divina nomin.*, cap. 48.

Sanctitas est, sine terrenitate et carnalitate vivere. Super *Psaln.* cxvii.

Sanctitas est scientia colorum. Lib. 1 de *Natura Deorum*, num. 116.

Sanctum est illud, quod Deo gratum, iucundumque est. Sisygia in *Dialogo de Sancto.*

Sanctimonia est evitatio peccatorum, et honoris Dei secundum naturam cultus. Sisygia 6, de *Definit.*

Sanctitas est cultus Dei, placens Deo. *Ibid.*

Divisio. Sanctum accipitur duobus modis: aliquando enim est sanctum idem quod purum, aliquando sanctum res dicitur ad cultum Dei consecrata. Opusc. 9, de *Decem preceptis*, de *Tertio precepto*, verbo *Memento.*

Differentia. Inter sanctum et immaculatum hoc interest, quod sanctus et immaculatus quoque intelligi potest: immaculatus vero, non statim est sanctus. Lib. 1 super *Epist.* ad *Ephes.*, cap. 1, in illud: *Ut essetis sancti et immaculati.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Sanctorum quo majora merita, eo tutiora patrocinia sunt. Lib. 10, epist. 85, ad *Sororem suam.*

2. Sancti in cælum quodammodo descendunt, cum eos amor divinus ad cœlestia contemplanda elevat: cadunt in terram cum eos amor proximorum ad ima retrahit. Super *Apocul.*, cap. viii, in illud: *Et cecidit de caelo stella ardens.*

3. Melius est silere, quam gesta sanctorum mendaciter proferre. *Ibid.*, cap. xxi.

4. Valde difficilis est intra saecularis per liberam voluntatem, quam intra claustrum monacho-

SANCTITAS.

SANCTITAS.

rum sub disciplina, custodire vite sanctitatem. Epist. 1 ad *Helinandum avunculum suum.*

S. ANTONIO.

5. Non loca, sed vita et mores sanctorum faciunt Part. 1, tit. 15, cap. 21, § 7.

6. Sanctitas loci ordinatur ad sanctitatem hominis. Part. 1, tit. 15, cap. 24, § 1.

7. Nec somnus sanctorum vacata merito. Part. 4, tit. 9, cap. 1, § 2.

S. ANTONIUS
ABBAS.

8. Non potest hereditatem capere quisquam sine sanctitate. Epist. 2, ad *Frates.*

S. ANTONIUS
DE PADUA.

9. In sanctae vite excellentia, tria requiruntur: ut sit constans in se, contemplans ad Deum, illuminans proximum. *Serm. de Transfigur.*

S. AUGUST.

10. Ille juste et sancte vivit, qui rerum integer aestimator est. Lib. 1 de *Doctr. christ.*, cap. 27.

11. Nullus sanctus et justus caret peccato, nec tamen ex hoc desinit esse justus vel sanctus, cum affectu teneat sanctitatem. De *Ecclesiasticis dogmatibus*, cap. 86.

S. AUGUST.

DIONYSIUS
AREOPAG.

12. Ista sunt quae sanctitatis causa servanda sunt, pudicitia corporis, et castitas animae, et veritas doctrine. De *Mendacio*, cap. 19.

13. Locus non facit sanctos, sed operatio bona locum sanctificabit et nos. *Serm. 27 ad Fratres in eremo.*

HUGO CARD.

CICERO.

14. Tu es sanctus et sanctificans, non enim est sanctus praeter te, quia nemo fit nisi abs te. Lib. 17 de *Civit. Dei*, cap. 4.

CICERO.

15. Deviat a via veritatis, qui negat a Christo custodiri sanctos. *Contra serm. Arianor.*, cap. 32.

PLATO.

16. Non amant sancti suos electores, si suorum sociorum eos invenierint desertores. Lib. 3 *contra Faust.*

S. THOMAS
AQUINAS.

17. Quaecumque in factis sanctorum elucet documenta justitiae, nullus vel imperitorum dubitat debuisse conscribi. *Ibid.*, lib. 22, cap. 26.

S. HIERON.

18. Imputribilia ligna sancti sunt. *Tract. 6 super Joan.*

S. HIERON.

19. Dillectio sanctos discernit a mundo. *Ibid.*, tract. 76.

S. BERNA.

20. Duplicis peccati reatus est, et non esse sanctum quod crederis, et simulare quod sanctus sis. In suis *Prov.*, verbo *Duplicis.*

S. BERNARD.

21. Tris sunt sanctorum status animarum: primus in corpore corruptibili, secundus sine corpore, tertius in beatitudine consummata. *Serm. 3 Omnium Sanctorum.*

S. AMEROS.

22. Pretiosa est mors sanctorum, pretiosa plane, tanquam finis laborum, tanquam victoria consummata, tanquam vite janua et perfecte securitatis ingressus. *Serm. in Trans. S. Malactiae.*

S. ANSELMO.

23. Tria sunt quae sanctum faciunt hominem: victus sobrius, actus justus, sensus pius. *Serm. 25 de Parvis serm. in principio.*

24. Tria sunt quae mortem sanctorum faciunt pretiosam: quies a labore, gaudium de novitate, securitas de aeternitate. *Ibid.*

25. Triformis est sanctorum dolor, quia ceciderunt de paradiso, quia tenebantur in exilio, quia differuntur a regno. In suis *Sententiis*, verbo *Triformis.*

26. Si sanctus non es, esto: sanctum facit affectio sancta. Lib. 5 de *Consid. ad Eugen. Pap.*

27. Sanctitas facit hominem deiformem. *Serm. 2 in Hexanen.*

28. Tria sunt quae faciunt hominem sanctum: victus sobrius, sensus pius, actus justus. Super *Psaln.* cx.

29. Iste virtutes, scilicet humilitas, charitas, mansuetudo, devotio, largitas, sobrietas, castitas, sunt verum sanctuarium, et qui habet eas, sanctus est. Lib. 1 de *Profectu relig.*, cap. 6.

30. Ipsi sunt sancti, qui Deo largiente, ejus imitatores esse meruerunt. Super *Psaln.* cx, vers. 4.

31. Nullus velit dici sanctus, antequam sit: sed prius sit, ut verus dicatur. Epist. 1.

32. Duo faciunt hominem sanctum, videlicet, cognitio et amor: cognitio veritatis, et amor bonitatis. In *Speculo eccles.*, cap. 3.

33. Nemo sanctorum medicina Christi non indiget, cum sanctos eos, non nisi fides ejus effecerit. In *Respons. ad Paulum.*

34. Plus valet unus sanctus orando, quam innumeri peccatores preliando. Super *Num.*, cap. xxxi.

35. Qui non sanctitatis habitum tenent, perfectionis meritum exequi non valent. Lib. 31 *Moral.*, cap. 8.

36. Probatio sanctitatis non est signa facere, sed nunquamque ut se diligere, de Deo vera cognoscere, de proximo vero meliora, quam de semetipso sentire. *Ibid.*, lib. 20, cap. 9.

37. Sunt nonnulli, qui dum presentis mundi gloriam ejusdem mundi actionibus adipisci non possunt, speciem sanctitatis appetunt. *Ibid.*, cap. 15, num. 13.

38. Pierumque quem sanctum bona actio ostentat, oborta terreni commodi occasio examinat. *Ibid.*

39. Non pena facit sanctos, sed justitia. Super *Apocul.*, cap. 1, in illud: *Quae dicitur Patmos.*

40. Sanctus securus esse non debet, quando in hujus vite agone versatur. Epist. 14, ad *Celerantiam.*

41. Nihil sanctorum severitate jucundius, nihil suavitate tristius, nihil tristitia suavis. Epist. 15, ad *Marcellum.*

S. DONAV.

CASSIODOR.

S. CLEMENS
PAPA.

S. EDMUND.

S. GAUDENT.

GLOSS. ORD.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

HAYNO.

S. HIERON.

42. Sancta magis esse, quam videri, stude: quia nihil potest estimari quod non sis, et duplicis peccati reatus est, non habere quod credi, et quod non habeas simulare. *Epist. 14, ad Mauritii filium.*

43. Ubique sanctitas est, ibi habitaculum Dei est. Super *Psalm. LXXV, vers. 6: Deus in loco sancto suo.*

44. Sanctitas voluntate et studio comparatur. *Lib. 1 super Epist. ad Ephes., cap. 1, in illud: Ut essent sancti.*

45. Nemo sine Christo sanctus est. Super *Epist. ad Philipp.*

46. Sanctitas mentis et corporis sine sobrietate difficile custoditur. Super *1 ad Timoth., cap. II.*

47. Non sanctorum filii sunt, qui tenent loca sanctorum, sed qui exercent opera eorum. *Hab. in Decretis Gratiani, part. 4, dist. 40, can. Non est.*

HUGOCARD. 48. Justum est ubi sancti sunt, ut alios ad sanctitatem invitent, et eam predicent. Super *Levit., cap. XXI.*

S. JOANNES CERYOSI. 49. Sanctum aut imitari debet quisque, si laudat; aut laudare non debet, si imitari detrectat: et qui alium laudat, se laudabilem praestet. *Prose.*

50. Qui sanctorum merita admiratur, mirabillis ipse vite sanctitate reddatur. *Serm. super illud Sap. III: Justorum animae.*

51. Medulla hujus mundi sunt homines sancti: sicut medulla quamdiu in arbore fuerit sana, semper floret: sic quamdiu sunt sancti, stat iste mundus. *Homil. 1 super Math. Oper. imperf.*

52. Extolli ad fastigium sanctitatis non acquiescas, quia nemo extollit se ad sanctitatis altitudinem, nisi ducente diabolo. *Prose.*

53. Si times ruinam de fastigio sanctitatis, fuge exaltationem cordis ad sanctitatem, et non patieris ruinam de fastigio sanctitatis. *Ibid., homil. 5.*

54. Sanctorum virorum est, non tibi querere mansionem, ubi clariores sunt viri, sed ubi fideiores: nec gaudent ubi epulae largae sunt, sed ubi sanctitas floret. *Ibid., homil. 38.*

55. Vis apparere sanctus? circumvitam tuam esto austerus, circa alienum autem benignus: audiant homines te parva mandantem, et grandia videant facientem. *Ibid., homil. 43.*

56. Quo iustitia est ista, sanctos colere et contemneret sanctitatem? sine causa justos honorat, qui iustitiam spernit. *Ibid., homil. 45.*

57. Primus gradus pietatis est sanctitatem diligere, deinde sanctos: quia sancti ante sanctitatem, non fuerunt, sed sanctitas ante sanctos. *Ibid.*

58. Sanctus est, qui fidei consortis est, et vitam habet irreprehensibilem. *Serm. 1 super Epist. ad Ephes.*

59. Sanctimonia proprie excellens dicitur, mentis castitas. *Homil. 4 super 1 Thess.*

60. Sancti omnes sunt, qui fidem reclam sanctitatis vitae conjunctam habent: etsi signa illi non faciant, neque ejiciant demones, sancti sunt. *Homil. 14 super 1 Timoth.*

61. Memoria sanctorum, animam malis oppressam excitat et recreat. *Homil. 28 super Epist. ad Hebr.*

62. Sicut in corona, cum sit rotunda, nihil invenies quod non videatur esse initium aut finis: sic inter sanctos, quantum ad tempus in illo seculo, nemo novissimus dicitur, nemo primus. *Homil. 34 super Math. Oper. imperf.*

63. Sanctum est quod dolo caret ac simulatione. *Homil. 44 super 1 Cor.*

64. Praedarum quidem est labores sanctorum admirari: imitari vero instituta, salutem praestat. *Gradu 4.*

65. In christiana religione ille sanctior est, qui humilior: et humilior, qui sanctior. *Serm. de Humilit., consid. 4.*

66. Nemo sanctus vivibus suis: nisi enim gratia Dei hominis voluntatem dirigat, ad sanctitatis regulam non appropinquat. *Prose.*

67. Gratia igitur Dei bonae voluntatis assensu, perficit sanctitatem. *Lib. 3 de Vir. illust. Ord. S. Bened., cap. 137.*

68. Nisi mores sanctorum sanctos imitari stragemus, de illorum sanctitate frustra gloriamur. *Ibid.*

69. Frustra sibi de nomine sanctitatis blanditur, qui opera non facit sanctorum. *In cap. 2 Regul. S. Bened.*

70. Sanctitas elationem non sustinet: nec potest dici sanctus, qui de sanctitate gloriatur. *Ibid., in cap. 4, verbo Debemus.*

71. Insigne sanctitatis est, si is qui honore colitur, sancti Spiritus testimonio justus comprobatur. *Orat. 8 in Conventu abbat. habita.*

72. Sanctus in hoc mundo tabernaculum non est, quibus patria et domus in caelo est. *Lib. 3 de Summo bono, cap. 16, sent. 4.*

73. Noverit omnis sanctus, se alterius non praepromere sanctitati. *Ibid., cap. 19, sent. 3.*

74. Nemo tam sanctus, ut non sanctior debeat esse. *Serm. 11 Quodrag.*

75. Nemo fidelis, sine bonis operibus, aut est, aut esse potest sanctus. *In Apolog. pro Theodoro, cap. 3.*

76. Si quis seipsum deoverit Deo, si nullis se negotiis secularibus implicaverit, si separatus est

et segregatus a reliquis hominum carnaliter viventibus, non querens ea quae super terram, sed quae in caelis sunt, iste merito sanctus appellatur. *Prose.*

77. Cum enim permixtus est turbis, et in multitudine fluctantium volutatur, nec vacat soli Deo, neque segregatus a vulgo est, non potest esse sanctus. *Homil. 2 in cap. XX Levitic.*

78. Unusquisque nostrum qui vult esse sanctus, consecrari debet Deo, et nullis postea negotiis, vel actibus, qui ad Deum minime pertinent, occupari. *Ibid.*

79. Qui peccat, exit de sanctis, non enim in loco sancta quaerenda sunt: sed in actibus et vita ac moribus. *Prose.*

80. Quae si secundum Deum sint, et secundum preceptum Dei habeantur, etiamsi in domo sis, etiamsi in foro, et quid dico in foro? etiamsi in theatro inveniaris verbo Dei deserviens, in sanctis te esse non dubites. *Ibid., homil. 42 in cap. XXI.*

81. Non est utilis sanctimonia, nisi finiatur cum vita: finis enim, non pugna, coronat. *Serm. 9, de Purificat.*

82. Dominum non amare convinctur, qui sanctos ejus, qui potest devotione, non venerantur: in devotus enim est capiti qui membris ejus ingratus extiterit. *Serm. 33, Omn. Sanctorum.*

83. Alios sanctitate praecedas: felix illa anima, quae alius forma est sanctitatis. *Tract. de Inst. episcopi.*

84. Ille in oculis gerit albuginem, qui de se sanctitatis habet opinionem. *Lib. 2, epist. 12, ad Desiderium abbat.*

85. Sanctorum omnium multitudo de Christo, quem sibi meti faciunt fundamentum, descendere satagunt excelsa virtutum. *Ibid.*

86. Plerumque accidit, ut sanctus inter peccatores lateat, et famam sancti obineat peccator. *Lib. 2 de Vita contemplativa, cap. 7.*

87. Praesens vita sanctorum, quamvis gratia floreat, quamvis moribus nitent, non est in splendore, quia nondum exempta est a corruptione. *Super Psalm. cix, vers. 4.*

88. Quicumque sancte vivendo sanctus est, Deum portat in mente sua, ad cuius imaginem est factus in anima. *Super 1 Cor., cap. VI, can. 20.*

89. Discat homo in quacumque sanctitatis celsitudine sit, semper morum ruinam timere. *Part. 1, lib. 2, de Erud. hom. inter., cap. 4.*

90. Sancti viri infirmiores se esse faciunt: quia si fortes fuerint, sancti esse vix possunt. *Lib. de Gubern. Dei.*

91. Gloriar mater est sanctitas. *Super Psalm. cxxix, vers. ult.*

92. Sancti sunt omnes, quotquot fidem reclam cum vita habent, etiamsi signa non edant aut miracula. *Super 1 ad Timoth., cap. V, in illud: Si sanctorum pedes lavit.*

93. Non potest diu latere ficta sanctitas. *Serm. 14 ad Novitios, divis. 5.*

94. Vere alta verba non faciunt sanctum et justum, sed virtuosus vita efficit Deocharum. *Lib. 1 de Imit. Chr., cap. 1.*

95. Sanctus cogitat sancta, loquitur vera, operatur recta, spernit praesentia, contemplantur aeterna. *In Hortulo rosarum, cap. 42, sect. 6.*

96. Si vis Deo et sanctis placere, inspicere vitam sanctorum, lege doctrinam sanctorum, ut cum sanctis sanctus fias, et a sanctis erudiaris, per sanctos adjuveris, a sanctis exaudiaris, cum sanctis coroneris. *De Disciplina claustr., cap. 15, sect. 2.*

SENTENTIA PAGANORUM.

97. Vita sancta hominum ex ante factis spectatur. *Lib. 2 de Arte rhetor. ad Heren.*

98. Ne existimes nullos esse sanctos, sed omnium sanctissimus est vir bonus: impurissimus contra, vir improbus. *Symyria 4, de Lega.*

99. Vitae sanctitatis summa, par comitatus. *Lib. 1, epist. 10, ad Arrianum Clementem.*

Vide etiam tit. *Eloquentia*, sent. 17, 23; *Humilitas*, sent. 75; *Hypocresis*, sent. 33, 41, 58; *Jactantia*, sent. 14, 16; *Intercessio*, sent. 18, 19, 29, 21; *Laus*, sent. 116; *Magnus*, sent. 12; *Meritum*, sent. 54; *Nobilitas*, sent. 102; *Oviatio*, sent. 7; *Occupatio*, sent. 27; *Perseverantia*, sent. 9; *Regnum caeleste*, sent. 49; *Sacerdos*, sent. 57; *Secundio*, sent. 18; *Simplicitas*, sent. 23; *Sol*, sent. 41; *Solitudo*, sent. 104; *Spiritus sanctus*, sent. 11.

SANGUIS CHRISTI.

SENTENTIA PATRUM.

1. Bonum aurum, sanguis est Christi, dives ad pretium, profluum ad lavandum omnia peccatum. *In fine Praefat. super Psalm. xxxv.*

2. Pusus est sanguis medici, factus est medicamentum phrenetici. *De quinque haeres., cap. 7.*

3. Sanguis Christi, clavis paradisi est. *Epist. 7, ad Dardan.*

4. Consignavit Christus animas nostras proprio spiritu, et membra corporis nostri suo sanguine pretioso. *Serm. 3 Penit.*

5. Pretiosus est Christi sanguis: si cum fiducia sumatur, omnis hoc remedio morbus extinguitur. *Homil. 4 super Math. Operis perfecti.*

6. Christi mysticus sanguis demones quidem expellit et procul esse facit: ad nos autem angelos vocat, et angelorum Dominum. *Prose.*

THEOPHYLACTUS.

THOMAS A KEMPIS.

CICERO.

PLATO.

PLINIUS II.

PETRUS BLESENSIS.

S. JOANNES CLAV.

S. JOANNES GERR.

S. JOAN. TRITH.

S. PETRUS DAM.

S. HIPPOLYTUS HISPALENSIS.

S. REMIGIUS.

RICHARD. A S. VICTORE.

S. LEON. I.

S. LEONOVICUS BLOSUS.

S. THEODOR.

S. ORIGENES.

S. JOANNES
GEMVSQV.

7. Hic sanguis effusus, omnem terrarum orbem abluir. Hic est salus animarum nostrarum, hoc abluir anima, hoc adornatur, hoc inflammatur.

8. Hic mentem nostram igne reddit splendidiorem, hic auro clariorem animam facit.

9. Hic sanguis effusus est, et cœlum fecit accessibile, horrenda scilicet Ecclesie mysteria, horrendum altare. Homil. 61 ad Popul. Antioch.

10. Sanguis Christi terrarum orbis est pretium: hoc Christus emit Ecclesiam, hoc eam omnem adornavit. Prosec.

11. Sicut enim homoservos emens, aurum erogat, et rursum eos ornare volens, id auro facit: sic et Christus et sanguine nos emit et ornavit sanguine. *Ibid.*

12. Sicut mulier affectionis natura cogente, gemitum alere sui lactis foecunditate festinat: sic et Christus, quos ipse regenerat, suo sanguine semper nutrit. Homil. ad Neophylos.

S. LAURENTIUS
JUSTIN.

13. Nullum adeo est grave peccatum, quod Christi sanguine non deleatur. Prosec.

14. Si autem crucifigendum scelus abolevit sacrosancta Domini passio, quis dubitet quin aliorum valeat auferre delicta? De Discipul. monast. conversat., cap. 12.

S. THOMAS
AQUINAS.

15. Christus sua passione fecit balneum in sanguine suo, quo peccatores lavaret. Opusc. 6 super Symbol. Apost., art. 4.

16. Aperto latere Christi, aperta est janua paradisi: et fuso sanguine ejus deleta est macula, placatus est Deus, oblata est debilitas, expiata est poena, exules revocantur ad regnum. *Ibid.*

SENTENTIE PAGANORUM.

SENECA.

17. Volo intueri pretia sanguinis animarum vestrarum. Lib. 7 de Benef., cap. 9.

Vide etiam tit. *Medicina*, sent. 88; *Redemptio humana*, sent. 1, 3, 6, 10, 15, 18, 20, 25, 26, 27, 32, 33, 37, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 49, 60, 63, 66, 72, 73, 77, 95, 98, 100, 104, 106, 108, 109, 110, 111.

SAPIENTIA IN GENERE.

S. ISIDORVS
HISP.

Ethymologia. Sapiens dicitur est a sapore: qui sicut gustus aptus est ad discretionem saporis ciborum, sic sapiens ad dignoscendum rerum alque causarum. Lib. 10 *Ethymolog.*, verbo Sapiens.

HUGO A. S.
VICTORE.

Sapiens a sapiendo dicitur; non ille qui saporis palato oris percipit, sed ille qui veritatem iudicio mentis comprehendit. Super *Psal.* xxxvii, cap. 46.

HUGO CARD.

Sapiens est quasi sapida scientia. Super *Ecclesiast.*, cap. vi.

A. AUGUST.

Definitio. Sapientia nihil est aliud, quam modus

animi, hoc est, quo sese animus librat, ut neque infra quam plenum est, coarctetur. De *Beata vita*, disput. 3.

Sapientia est intelligentia vel ad bonum, rectumque faciendum: vel abstinentia ditorum, factorumque improborum. De *Divin. iust.*, lib. 5, de *Justitia*, cap. 18.

Sapientia est divinarum rerum cognitio. 2, 2, quæst. 45. art. 1, argum. 2.

Sapientia est rerum divinarum, et humanarum scientia. Lib. 4 *Tusc. quæst.*, num. 57.

Sapientia est scientia, quæ rerum causas speculatur. *Sisygia* 6, de *Definit.*

Divisio. Est sapientia terrena, animalis, diabolica. In quantum est cum affluentia temporum, terrena est; in quantum est cum delectatione nefaria, animalis est; in quantum est cum ambitione superba, diabolica est. *Serm.* 2 in *Hexamer.*

Differ. IIIA. Aliud est communiter sapere, aliud sapere perfecte: qui communiter sapit, pro temporalibus sapit: qui perfecte sapit, necit sua spectare commoda. Lib. 3 *Officior.*, cap. 2.

Sapientia humana consuitur, hoc est, addiscitur: Domini autem sapientia non assuta est, non quæsit. *Serm.* 3.

Hæc est sapientie et scientie recta distinctio, ut ad sapientiam pertinet æternarum rerum cognitio intellectualis: ad scientiam vero temporalium rerum cognitio rationalis. Lib. 12 de *Trin.*, cap. 15.

Multum interest inter sapientiam et philosophiam: sapientia perfectum bonum est mentis humane: philosophia sapientie amor est, et affectatio. *Epist.* 89.

Comparatio. Sicut qui thesaurus effodit, eijcit rudera terre, et facit in altum foveam, sedulus insisit labori, donec ad thesauros quos quærit attingat: sic qui thesauros sapientie invenire desiderat, quidquid sibi terrenum inesse deprehenderit, expurgat, fossam in se humilitatis faciat, nec quiescat donec inveniat. Lib. 1 *Prov.*, cap. 2, in illud: *Sicut thesauros efoderis*.

Sicut sol oculorum, sic sapientia lumen est cordis. De *Divin. instit.*, lib. 2, de *Origine erroris*, cap. 8.

SENTENTIE PATRUM.

1. Quanto excelisior virtus est sapientia, tanto magis nitendum est nobis, ut essequi eam possimus. Lib. 1 *Offic.*, cap. 26.

2. Omnis sapiens liber est, omnis autem insipiens servit. Lib. 2, *epist.* 7, ad *Simplicianum*.

3. Sapiens non metu frangitur, non potestate mutatur, non attollitur prosperis, non tristibus mergitur. *Prosec.*

4. Ubi sapientia, ibi virtus animi, ibi constantia, ibi fortitudo.

5. Sapiens idem est animo, non minuitur, non augetur rerum mutationibus: nec ut parvulum fluctat, ut circumferatur omni vento. *Ibid.*

6. Sapiens defectus rerum ignorat, et varium animum nescit. *Ibid.*

7. Sapiens manet perfectus in Christo, fundatus charitate, radicans fide. *Ibid.*

8. Quocumque accesserit sapiens, ubique civis est, ubique sua omnia intelligit: nusquam se peregrinum, nusquam se hospitem judicat. Lib. 6, *epist.* 42, ad *Sabinum*.

9. Sapiens sis tibi, et nihil deest tibi ad sapientiam: sin autem tibi non fueris, nulli eris: nam si sapiens fueris, tibi metipsi eris. *Serm.* 3, *Dom.* 3, post *Pascha*.

10. Beata illa domus, quam sapor sapientie afficit, in qua ipsa sapientia requiescit. *Serm.* *Dom.* 10, post *Trinit.*

11. Venite mortales ad studium sapientie, magnus hic fructus est: quid enim homini sapientia charius? venite igitur, ut sapientes sitis. Lib. 3, *contra Academicos*, cap. 9.

12. Major et miserabilior egestas nulla est, quam egere sapientia, et qui sapientia non eget, nulla re omnino egere potest. De *Beata vita*, disput. 3 diei.

13. Si sapientia non totis animi viribus concupiscatur, inveniri nullo pacto potest. De *Moribus Eccles.*, cap. 17.

14. Nemo recte sapit, nisi acceperit spiritum sapientie. *Epist.* 405, ad *Sixtum*.

15. Melius est sapientiam mercari, quam auri et argenti thesaurus: pretiosior est enim lapidibus optimis. *Contra Adimantum*, cap. 19.

16. Aliquid aliter sapere quam se res habet, humana tentatio est: nimis autem amando sententiam suam, vel invidendo melioribus usque ad sacrilegium pervenire, diabolica presumptio est: in nullo autem aliter sapere quam res se habet, angelica perfectio est. Lib. 2, de *Baptismo*, cap. 5.

17. Multum sicut, qui dicta sapientie studiosissime inquirunt, eamque in doctrina, non in vita volunt habere: ut non per mores, quos jubet sapientia, perveniant ad Dei lucem, quod est ipsa sapientia, sed per sermones, quos habet sapientia, perveniant ad hominum laudes, quod est vana gloria. Super *Psal.* cxviii, conc. 29.

18. Non invenit locum sapientia, ubi non est patientia. De *Verbis Apostoli*, *serm.* 4.

19. Qui sine vera sapientia æstimat se sapientem fieri posse, non sanus, sed æger: non sapiens, sed stultus est. Hab. in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 26, quæst. 2, can. *Qui me*.

Tom. IV.

LACT. FIRM.

S. THOMAS
AQUINAS.

CICERO.

PLATO.

S. BONAV.

S. ANTONIUS
DE PADUA.

S. AMBROS.

S. AUGUST.

SENECA.

S. HIERON.

LACT. FIRM.

S. AMBROS.

20. Ero cantior, cum sapiens fuero. Lib. 2, *contra Academicos*, cap. 3.

21. Est sine dubitatione monstrosius, sapientem non approbare sapientiam, quam sapientem nescire sapientiam. *Ibid.*, cap. 14.

22. Homo ordinatus, sapiens est. Lib. 1, de *Lib. arbit.*, cap. 9.

23. Infans nec stultus, nec sapiens est. *Ibid.*, lib. 3, cap. 24.

24. Sapiens peccat, si se avertit a sapientia. *Ibid.*

25. Sapientia est via recta, quæ ad veritatem ducit. Lib. 1, *contra Academicos*, cap. 5.

26. Homo intelligit sapientiam, et non est melior quam ipsa sapientia. Lib. 2 de *Lib. arb.*, cap. 5.

27. Omne quod sapienter fit, non potest recte dici a sapientia esse separatum. *Ibid.*, cap. 10.

28. Docti quanto remotiores sunt a labe terrena, tanto magis sapientiam continentur. *Ibid.*, cap. 11.

29. Sapientia omnes amatores suos nullo modo sibi invidos recipit, et omnibus communis est, et singulis casta. *Ibid.*, cap. 14.

30. Sapientia non est ab illo qui illuminatur, sed ab illo qui illuminat. *Ibid.*, lib. 3, cap. 24.

31. Sapientia et stultitia, sunt sicut cibi utiles, et inutilis. Lib. 12, *Conj.*, cap. 15.

32. Non injusta poena est post peccatum, interclusum esse aditum ad sapientiam. Lib. 2, de *Gen. contra Marich.*, cap. 22.

33. Virtus ad operationem, sapientia vero ad disciplinam pertinet. De *Morib. Eccles.*, cap. 16.

34. Sapientia si ita queratur ut dignum est, subtrahere sese, atque abscondere a suis dilectoribus non potest. *Ibid.*, cap. 17.

35. Si duo sunt sapientes, quorum sit alter corpore grandior, neuter sapientior est. *Epist.* 57, quæst. 1.

36. Homo sapiens esse debet, si est ut maneat, si nondum est ut fiat: Deus autem sapiens non esse debet, sed est. *Epist.* 101.

37. Sapientia quos primo alligaverit, solvit postea; liberatque sese donat ad fruendum: et quos primo temporalibus nexibus erudiverit, post æternis amplexibus alligat. *Epist.* 39.

38. Sapiens mens, id est, adepta sapientiam, antequam adipisceretur non erat sapiens. Lib. 1, de *Doctr. christ.*, cap. 8.

39. Sicut nemo a seipso esse potest, ita etiam nemo a seipso sapiens esse potest, sed a Deo. In *Enchirid.*, cap. 1.

40. Sapientia sine eloquentia parum prodæst, eloquentia vero sine sapientia est. Lib. 4, de *Doctr. christ.*, cap. 5.

41. Multi putant lumine suo fulgere animas, cum sapientes sunt. *Avot. in Job, cap. 37.*

42. Sapientia est solidus cibus post nutrimentum lactis. *Ibid., cap. 39.*

43. Deus veritas est: nec ullo pacto sapiens quisquam est, si non veritatem mente contingat. *De Utilit. cred., cap. 15.*

44. Quia bonum est sapientia, nemo dubitat quod bonum sit capacem esse sapientie. *de Nat. boni, cap. 18.*

45. Caret stultus sapientia, non igitur novit sapientiam: non enim oculis eam posset videre. *De Util. cred., cap. 13.*

46. Rationales animae de sapientia vivunt, quarum mors est insipientia. Lib. 1. *contra Advers. legis, cap. 15.*

47. Perfecto sapiens eris, si te non esse credideris; atque ut sis, ab illo qui facit sapientes, pie, suppliciter, instantere poposceris. Lib. 3. *de Anima et ejus orig., cap. 1.*

48. Homines percipere possunt sapientiam, si se illius luci et calori admovent; et amittere possunt, si inde malo affectu recesserint. *Tract. 2, super Joan.*

49. Mens nostra nisi veritatis lumine radiatur, ad sapientiam non poterit venire. *Ibid., tract. 35.*

50. Si dicendo to esse sapientem, stultus factus es, dic te stultum, et sapiens eris: sed dic, dic, et intus dic. *Serm. 8, de Verb. Dom. super illud: Matth. xi: Et revelasti ea parvulis.*

51. Ut qui morbo laborant, medicinae auxilio indigent: sic stulti, sapientia opus habent. *Homil. in princ. Proverb. Hab. apud D. Joan. Damasc. lib. 1 Parall., cap. 24.*

52. Quis in via moram, seu rerum notitia errare timebit duce sapientia? *Serm. ad Milites temp. pli, cap. 11.*

53. Quomodo dixerim in sapientia consummatum, quem video nec initiatum? *Serm. 36, de Parvis sermon.*

54. Sol non omnes, quibus luceat, etiam calefacit: sic sapientia multos quos docet quid sit faciendum, non continuo etiam accendit ad faciendum. *Serm. 23, super Cant.*

55. Sapientie otia, negotia sunt: et quo otiosior sapientia, eo exercitator in genere suo. *Ibid., serm. 85.*

56. Etsi sapiens alius sis, deest tibi sapientia, si tibi non fueris sapiens. Lib. 2. *de Consid. ad Eugen. Pap.*

57. Sapientia mundi terrena est; animalis, diabolica, inimica salutis, sulfocatrix vite, mater tepiditatis, quae solet Deo vomitum provocare. In *Declamat.*

58. Nulla virtus nec angelica, nec humana

tantum fortificat, ut sapientia. *Serm. 2, in Hexam.*

59. Sapiens ille est, qui humilis et mitis est. *S. CYPRIAN. Hab. apud Bedam, in Scolitillis, cap. 13.*

60. Solut sapiens liber ac princeps est, etiam si alioqui sexcentos corporis dominos habeat. *Hab. apud D. Joan. Damasc., lib. 3 Parall., cap. 73.*

61. Si quis veram sapientiam vellet acquirere, seipsum stultum reputet, saltem in se, quia ex seipso non habet, nisi ignorantiae tenebras: nec eripiat in mundo sapiens reputari, sed amet nesciri. *Super I ad Cor., cap. iii, art. 3.*

62. Summa sapientia est, bona opera facere bene se custodire, et judicia Dei considerare. In suis *Opusc., oraculo 25.*

63. Sapientia mundana, terrena est, animalis, et diabolica. *Super Math., cap. v.*

64. Quanto magis quis sapientiam de divinis assequitur, eo magis vitis subjacere indignatur, et procul esse a virtutibus, quas requirit. *Super Ecclesiasten, cap. 1.*

65. Humana sapientia quanto contra Deum se erigit, tanto veritate superante coram omnibus crubescit. *Super Hierem., cap. xivm.*

66. Ne sis sapiens tibi soli: proficere debes, et alios tecum docere. *Super Daniel, cap. 2.*

67. Ad veram sapientiam venire non possunt, qui false suae sapientiae fiducia decipiuntur. Lib. 13 *Moral., cap. 44.*

68. Valde difficile est, ut is qui se sapientem aestimat, mentem ad humilitatem reducat. *Ibid., lib. 16, cap. 27, super illud Rom. xiii: Non plus sapere quam oportet.*

69. Sapientia hujus mundi infidelis est, quia mensura post mortem non est. *Ibid., lib. 31, cap. 20.*

70. Nullus sapientiam plene recipit, nisi qui ab omni se abstrahere actionum carnalium fluctuatione contendit. *Ibid., lib. 18, cap. 25.*

71. Qui divina sapiunt, supra homines sunt. *Ibid., cap. 28.*

72. Minor est sapientia, si intellectu caret: et valde inutilis intellectus est, si ex sapientia non subsistat. *Ibid., lib. 1, cap. 16.*

73. Sapientia ad auxiliandum, majora perficere potest in civitate, quam acies potentissimorum virorum. *Super Ecclesiasten, cap. vii.*

74. Sapientiam auxilii in civitate plus est, quam potentissimorum hominum acies. *Prose.*

75. Sapientia tantum facio atque aestimo, ut parvam etiam civitatem a paucis habitatam, atque adeo a magno rege cum exercitu circumessam, magnum et frequentem existimem, si vel pauperem unum sapientem virum civem habeat. *Super Ecclesiasten, cap. vii.*

Super *Ecclesiasten, cap. vii.*

S. CYPRIAN.

DIONYSIUS
ALEX.DIONYSIUS
CARTHUS.S. FRANCIS.
ASSISIAS.

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

HUGO A S.
VICTORE.S. GREGORIUS
MAGNUS.S. GREGORIUS
NAZ.S. GREGORIUS
THAUMAT.

76. Sapientia ferro etiam ipso fortior est. *Ibid., cap. 9.*

77. Sapientia vera non est in foliis, ac flore verborum: sed in medullis ac fructibus sensuum, quae non aurem praetervolat, sed animum reficit. Lib. 15. *super Isaiam, cap. 55, super illud: Omnes sistentes, venite ad aquas.*

78. Nihil magis ad spem percipiendae sapientiae mentes erigit, quam cum eos in sapientia jam clare miramur, aliquando parvulos et indoctos fuisse utrimus. Lib. 1 *Proe., cap. h.*

79. Quamlibet simplex quisque sit et rusticus, qui arcana sapientiae comprehendere nequeat, si tamen sapientum exempla imitatur, jure inter sapientes annumerabitur. *Ibid., lib. 2, cap. 13, super illud: Qui cum sapientibus graditur.*

80. Cum nulli sint, qui sapientiam reprobant, difficile invenitur, qui discernere queat virum sapientem ab his qui videntur esse sapientes. *Super Ecclesiasten, cap. vii, super illud: Quis ita ut sapiens?*

81. Sapientia illuminat, stultitia excecatur. *Homil. 10, super Ecclesiasten.*

82. Ubi sapientia semper est, semper lux est: et ubi sapientia non semper est, tantum lux est quantum sapientia est: et ubi sapientia nunquam est, nunquam lux est. *Ibid.*

83. Ille sapit secundum mensuram fidei, qui nil sapit, nisi quod credit esse sapiendum. In *Avot. super Epist. ad Rom.* in illud: *Non plus sapere.*

84. Sapientia habitare nescit, nisi in corde pacifico, et ideo illi, in quibus adhuc terrena desideria perstrepunt, quae sit sapientia non novetur. Lib. 3. *de Arca Noe morali, cap. 1.*

85. Si Christus est sapientia, qui sapientiam pro humana laude quaerit, similis esse convincitur proditori Judae, qui Christum vendidit. *Ibid., cap. 6.*

86. Sapientia, per timorem seminatur, per gratiam rigatur, per dolorem motitur, per fidem radiceatur, per compunctionem oritur. *Ibid.*

87. Omnium expetendorum prima est sapientia, in qua perfecti boni forma consistit. Lib. 1 *Didasc., cap. 2.*

88. Summum in vita solamen, et studium sapientiae: quam qui invenit, felix est: et qui possidet, beatus. *Ibid.*

89. Amor sapientiae, etiam marcescente corpore, dilectorem sui non deserit. Lib. 3 *Didasc., cap. 15.*

90. Vera sapientia semper virtutem habet comitem, quia hoc magis appetit scire quod magis expedit esse. Lib. 1 *Miscellan., codic. 1, tit. 43.*

91. Mundana sapientia meretrix est. *Super Proe., cap. xxxi.*

92. Nihil perniciosius, quam sapientem se reputare, haec est mors et caecatio humilitatis. *Ibid., cap. xxvi.*

93. Non est major stultitia, quam quod homo sibi sapiens esse videatur. *Ibid., cap. xxxviii.*

94. Quingue modis sapientia concipitur: quidam discunt, ut sciant, quod est curiositas; quidam, ut scientes appareant, quod est vanitas; alii, ut vendant et lucrantur, quod est simoniacae pravitas; alii, ut alios edificent, quod est laudata charitas; alii, ut edificentur, quod est pia humilitas. Tres superiores sine fructu in concipiendo abundant: in colligant manna, sed putrescit in ore eorum. Duo posteriores fructum metunt. Lib. 4 *Miscellan., codic. 2, tit. 87.*

95. Sapientia hujus mundi est animalis, terrena, diabolica: animalis in luxuriosis, terrena in avaris, diabolica in superbis. *Super III Reg., cap. 1.*

96. Curiosus nimis saepe accenditur in sapientia perscrutandi, et accidit ut sapientia tanto altius recedat, quanto profundius inquiritur. *Super Ecclesiasten, cap. viii.*

97. Bonus incomparabiliter est sapientiae thesaurus, qui distributus recipit incrementum. *Super Ecclesiasten, cap. xx.*

98. Sapientia cordis os regat et doceat, et os sapientiam cordis alis manifestet et communiect. *Super Luc., cap. xxi, in illud: Ego dabo vobis os et sapientiam.*

99. Difficile sane est inter secularia veram sapientiam invenire. *Homil. 83 super Joan.*

100. Sapientia quod stultum putatur, sapit: quod triste est, placet: quod molle est, displicet: quod fluxum est, horret. *Serm. de Penit.*

101. Nonquam ad veram sapientiam pertingit homo, vitiorum affectibus pollutus. *Orat. 1 in Conventu abbat. habita.*

102. Omnis qui secundum Deum sapiens est, beatus est: nullus enim magis sapiens, quam quem docerit Deus. *Prose.*

103. Excelsior est omnibus rebus sapientia: nec esse potest ulla iustitia sine sapientia.

104. Qui vero secundum saeculum sapiens est, secundum Deum stultus est. Lib. 2 *de Sum. bono, cap. 1, sent. 1.*

105. Ille recte sapit, qui secundum Deum sapit. *Ibid., cap. 29, sent. 11.*

106. Horret sapientia spumeum verborum ambitum, ac furo munditatis eloquentiae inflatis sermonibus perornatum. *Ibid., sent. 12.*

107. Nihil sapientis melius, nihil prudentia dulcius, nihil scientia suavis. Lib. 2 *de Synon., cap. 13.*

108. Noxia non vitamus, nisi per sapientie in-

HUGO CALD.

JOAN.
TRITH.S. ISIDORUS
HISPAL.

silias : sapiens omnia prudenter examinat, et inter bonum et malum intelligendo diducat. *Ibid.*

409. Dilige sapientiam, et manifestabitur tibi : accede ad illam, et appropinquabit tibi : assiduus esto illi, et instruet te. *Ibid.*

410. Sapientiam cum ceteris impartiris, tibi magis hanc auges : sapientia dando largior fit, retinendo minoratur. *Prose.*

411. Largiendo redundantior est sapientia ; et dum plus confertur, plus abundat. *Ibid.*, cap. 4.

S. JUSTIN. MARTYR. 412. Stulto, qui de sapientia querit, sapientia tribuetur : qui autem prudens iudicio suo videtur esse ei, magne ignominie nota inuretur. *Epist. ad Zenam.*

LACT. FIRM. 413. In sapientia omnia dicti prona sunt, auditu suavia, facilia intellectu, honesta suscepta. *Lib. 1 de Divin. inst.*, cap. 1.

414. Non in lingua, sed in corde sapientia est. *Ibid.*, lib. 3, cap. 13.

415. In sola religione, id est, in Dei summi notione, sapientia est. *De Ira Dei*, cap. 22.

416. Primus sapientie gradus est, falsa intelligere : secundus, vera cognoscere. *Lib. 1 de Divin. inst.*, cap. 23.

417. Qui sapientie studet, nondum sapit : sed ut sapere possit, studet. *Ibid.*, lib. 3, cap. 2.

418. Vulgus interdum plus sapit, quam sapiens, quia tantum opus est, sapit. *Ibid.*, cap. 5.

419. Nihil sapientia dignius inveniri potest. *Ibid.*, cap. 11.

420. Sapientia, nisi in aliquo actu fuerit, quo vim suam exerceat, inanis et falsa est. *Ibid.*, cap. 16.

S. LEO I. 421. Sapientia, que desursum est, pudica est, pacifica, modesta, suadibilis, amans bonum, sine simulatione. *Adversus presumpt. Michaelis, et Leonis Acriidani episc.*, cap. 38.

422. Quid iniquius, quam iniqua sapere, et sapientioribus doctioribusque non credere. *Epist. 10, ad Flavian. Constantinop. episc.*, cap. 1.

S. PETRUS 423. Si semel suavitatem sapientie degustasses, omnia preter illam in fastidium vertentur : habet enim in se incomparabiles thesauros deliciarum, atque omnium honorum gratiam largitur ad plenum. *Epist. 81, ad Simon. Carnotens. canonice.*

424. Sapientia in corde viri nihil sublimius : sed si sensibus carnis obscuretur, nihil vilius. *De Passibus*, cap. 14.

PIETRO JUD. 425. Quid est finis recte sapiendi? seipsum et omnem creaturam damnare stultitiæ. *De Megrat. Abraha.*

426. Est mentis lumen sapientia, sicut et diver-

so insipientia tenebræ sunt animæ. *Lib. 2 de Victimis.*

427. Quidquid est sapientia præditum, amicum Deo, non servum est. *Lib. de Verbis Noe.*

428. Nihil sapientia tanto impedimento est, quanto natura carni. *De Gigant.*

429. Primus est sapiens in humano genere, sicut gubernator in navi, magistratus in civitate, imperator in exercitu, anima in corpore, mens in anima. *Lib. de Abraham.*

430. Acquisitio sapientie non sensu dicitur, sed mente sincerissima percipitur. *Lib. de eo : Quis rerum divinarum heres sit.*

431. Nemo se placere Deo per mundi sapientiam putet, quæ tota carnalis est, et a vera sapientia cum omni sua vanitate destruitur. *Epist. ad Demetriam.*

432. Apud se prudens est, et non apud Deum, qui sapientiam quam habet, non auctori omnis sapientie deputat, sed sibi suisque meritis et studiis. *Super Epist. ad Rom.*, cap. xi, can. 16.

433. Apud se sapiens et prudens est, qui cum sit stultus sapientem se putat esse ; et gloriatur in se, quia sperat scire, quod nescit. *Ibid.*

434. Nihil sapientie dono possidetur utilis, nihil invenitur difficultius, est enim thesaurus absconditus. *Part. 1, tract. 1, de Statu inter. hom.*, cap. 4.

435. Quanta cautela cor custodiendum est, in quo sapientie thesaurus invenitur : quo nihil citius, nihil tutius possidetur. *Ibid.*

436. Nihil sapientia ardentius diligitur, nihil dulcius possidetur : hinc est enim quod sapientes omnes esse volunt, pauci tamen admodum sapientes esse possunt. *Part. 4, de Benjamin minore*, cap. 1.

437. Si quis vult esse sapiens, sit bonus : quia nemo vere est sapiens, nisi vere bonus. *Lib. 6 de Gubern. Dei.*

438. Sapientia christiani est timor et amor Christi : initium sapientie est in timore Christi, perfectio in amore. *Lib. 4 ad Eccles. catholicæ.*

439. Qui summum sapientie culmen attingit, is et hominem se esse meminerit. *In suo Dione.*

440. Cum a Deo divina sapere postulamus, tum ipsi quæcumque ratione possumus, undequaque sapientiam comparemus. *Epist. 136, ad Herculanian.*

SENTENTIE PAGANORUM.

441. Sapiens omnia sua bona secum portat. *In Sent.*, ab initio sent. 6.

442. Utilis est sapientia, propterea quod qui sapientes sunt, pietatem colere consueverunt. *Lib. 4 de Arte rhetor.*

443. Plurima comoda veniunt, si moderatrix

omnium rerum præsto est sapientia. *Lib. de Invent. rhetor.*

444. Sapientia totius hominis custos et procuratrix est. *Lib. 4 de Finitus*, num. 17.

445. Sape etiam sub pallio sordido latet sapientia. *Lib. 3 Tusc. quest.*, num. 56.

446. Quisquis est, qui moderatione et constantia quietus animo est, sibi ipse placatus, ut neque tasecat molestiis, neque frangatur timore, nec sitienter quid appetat, nec alacritate fatili gestions deliquescat, is est vere sapiens. *Ibid.*, lib. 4, num. 37.

447. Nec quidquam sapere sapiens potest, qui sibi ipsi prodesse nescit. *Lib. 3 de Offic.*

448. Quid est optabilius sapientia, quid præstantius, quid melius, quid homine dignius? hanc qui expetunt, philosophi nominantur. *Lib. 2 de Offic.*

449. Sicut stultitia, etsi adepta est quod concupivit, nunquam se tamen satis consecutum putat : sic sapientia semper eo contenta est, quod adest : neque eam unquam sui penitet. *Lib. 5 Tusc. quest.*

450. Sapientis est proprium, nihil quod penitere possit facere, nihil invitum ; splendide, constantiter, graviter, honeste omnia. *Prose.*

451. Nihil ita expectare, quasi certo futurum : nihil cum acciderit, admirari, ut inopinatum, aut novum accidisse videatur. *Ibid.*

452. Humanam sapientiam hand magni, imo nihil plane æstimandam censes ; solus vero Deus sapiens est. *Sizygia 1, in Apolog.*

453. Corpus impedimento est ad sapientiam ipsam comparandam. *Sizygia 1, in Dialogo Phædonis.*

454. Sapientia est ille rectus et genuinus numerus, cuius vice omnia hæc sunt commutanda, cuius gratia et cum qua omnia et vendantur et emanant. *Ibid.*

455. Omni studio curaque elaborandum est, ut virtutem sapientiamque in vita consequamur. *Ibid.*

456. Sapientes, sapientie ratione sapientes sunt. *Sizygia 2, de Scientia.*

457. Vera sapientia, felicitas est. *Sizygia 2, in Dialogo Eutydam.*

458. Omni homini est incumbendum, ut non videatur tantum sapiens, sed etiam revera existat, sive privatim, sive publice.

459. Imperitia vitium est, sapientia virtus. *Sizygia 4, lib. 1, de Repub.*

460. Sapientia forma, si tanquam facies oculis cerneretur, mirabiles amores excitaret sui. *Sizygia 5, in Dialogo Phædri.*

461. Sapiens nihil facit, quod non debet : nihil

prætermittit quod debet. *Lib. 2 de Clement. ad Neron.*, cap. 7.

462. Parci sapiens, consulti, corrigit. *Ibid.*

463. Puto multos potuisse ad sapientiam pervenire, nisi putassent se pervenisse. *De Tranquillit. animi*, cap. 1.

464. Sapiens nihil perdere potest, omnia in se repositus : nihil fortunæ credit, bona sua in solido habet, contentus virtute, quæ fortuitis non indiget, ideoque nec augeri, nec minui potest. *De Constant. sapientis*, cap. 5.

465. Nunquam decet sapientem facti sui penitere, nec unquam emendare quod sapienter fecerit, nec mutare consilium. *Lib. 4 de Benef.*, cap. 34.

466. Sapiens assuetor sapientie, adheret quidem in corpore suo, sed optima sui parte abest, et cogitationes suas ad sublimia intendit. *Epist. 65.*

467. Sapiens assuescit futuris malis, et quæ alii diu patiendo levia faciunt ; hic levia facit, diu cogitando. *Prose.*

468. Audimus aliquando voces imperitorum dicentium ; Nesciamus hinc moti restare ; sapiens autem scit sibi omnia restare : quidquid factum est, dicit : Sciebam. *Epist. 76.*

469. Sapientia artium domina retriqæue est : artes serviunt vite, sapientia imperat. *Epist. 85.*

470. Sapiens ad utrosque casus aptus est : virtutum tam in secundis, quam in prosperis exhibet : honorum rector est, malorum victor. *Ibid.*

471. Nihil aliud est sapiens, quam humani generis pædagogus. *Epist. 88.*

472. Sapiens vir, etiamsi nudus sit, sapiens apud te habeatur. *Sent. 184.*

473. Non oris sapiens, si te reputaveris sapientem. *Sent. 188.*

474. Sapientia sapienti donum a Deo. *Sent. 209.*

475. Magnam scito esse sapientiam, per quam ferre potes meritorum insipientiam. *Sent. 275.*

476. Particeps Dei est, vir sapiens. *Sent. 304.*

477. Sapientis anima audit Deum, sapientis anima aptatur a Deo, sapientis anima semper est cum Deo. *Sent. 104.*

Vide etiam tit. *Doctrina*, sent. 118 ; *Dogma*, sent. 11 ; *Humilitas*, sent. 104 ; *Juventus*, sent. 24 ; *Maliça*, sent. 19, 82 ; *Mens*, sent. 144, 115 ; *Obeçtatio*, sent. 17 ; *Perfectio*, sent. 9 ; *Scientia in genere*, sent. 89 ; *Senectus*, sent. 38 ; *Stultitia*, sent. 21 ; *Veritas*, sent. 9 ; *Via*, sent. 102.

SAPIENTIA DEI.

Definitio, Sapientia Dei divinus est gustus, accommodatus animæ ad perficiendam fidem, corroborandam spem, infundendum vigorem. *Part. 1 de Casto convitio*, cap. 12.

SIXTUS PHILOSOPH.

S. PROSPER.

S. BEMIG.

RICHARD. A. S. VICTOR.

H. A. O.

SALVIANUS.

S. SYNEBUS EPISCOPIUS.

HIAS PHILOSOPH.

CICERO.

SENECA.

8. AMBROS. *Differentia*. Sapientia humana consuitur, hoc est, addicitur: Domini autem sapientia non assuta est, non quæstia. *Serm.* 3.

SENTENTIE PATRUM.

8. AMBROS. 4. Abscondita est Dei sapientia, dum non verbis, sed in virtute est: non humana ratione possibilibus, sed spiritus efficacia credibilis. Super I *Cor.* II in illud: *Qua abscondita est.*

8. AUGUST. 2. O sapientia, Dei, lux mentium! nondum intelligunt homines quomodo fiant, quæ per te atque in te fiunt: et conantur æterna sapere, sed adhuc in præteritis et futuris rerum motibus cor eorum volitat, et adhuc vanum est. *Lib. 2 Conf.*, cap. 11.

3. Deus est sapientia in quo, et a quo, et per quem sapient quæ sapient omnia. *Lib. 4 Soliloq.*, cap. 1.

4. O suavissima lux purgatæ mentis sapientia! non enim cessas innere nobis, quæ et quanta sis: et nutus tui sunt omne creaturarum decus. *Lib. 2 de Libero arbit.*, cap. 16.

5. Per sapientiam Dei fiunt omnia, et quæ fuerunt, et quæ futura sunt, et ipsa non fit: sed sic est ut fiat, et sic erit semper: quin potius fuisse, et futurum esse, non est in ea, sed esse solum, quoniam æterna est: nam fuisse et futurum esse non est æternum. *Lib. 9 Confess.*, cap. 10.

6. Deus est sapientia mentes indigentes illuminans. *Ibid.*, lib. 7, cap. 6.

7. Sapientia Dei hominem curans, seipsam exhibuit ad sanandum: ipse medicus, ipsa medicina. *Lib. 4 de Doctrina christ.*, cap. 14.

8. Frui Sapientia Dei, nihil est aliud quam ei dilectione coherere. *De Fide et Symbolo*, cap. 9.

9. Nihil sapientius ipsa sapientia. *De Gen. imperf.*, cap. 16.

10. Principium creature intellectualis, est æterna sapientia. *Lib. 4 de Gen. ad lit.*, cap. 5.

11. Audiantur, vel videntur omnia bona præcepta in ipsa incommutabili sapientia. *Ibid.*, lib. 8, cap. 27.

12. Si sapientia Deus est, verus philosophus est amator Dei. *Lib. 8 de Civit. Dei*, cap. 1.

13. Cognitio creature in seipsa decoloratur est, quam cum in Dei sapientia cognoscitur, velut in arte qua facta est. *Ibid.*, lib. 11, cap. 7.

14. Illuminatur anima luce sapientie Dei, sicut illuminatur anima luce corporea: et sicut ser tenebrescit ista luce desertus, ita tenebrescere animam intelligimus, sapientia luce privatam. *Ibid.*, cap. 10.

15. Sapientia Dei incomprehensibili comprehensione omnia incomprehensibilia comprehendit. *Ibid.*, lib. 12, cap. 18.

16. Rationales mentes per voluntatem impiam tenebrosas: lucem sapientie Dei nusquam absentem comprehendere non possunt: quod ab ea longe sint affecta, non loco. *Lib. 2 contra Faust.*, cap. 2.

17. Homo in peccato non potest videre sapientiam, quia Deus est sapientia. *Tract. 1 super Joan.*

18. Sapientia Dei videri oculis non potest. *Ibid.* tract. 3.

19. Sapientia est Deus, et vult se amari: non solum dulciter, sed et sapienter. *Serm. 49 super Cant.*

20. Multum desipit, qui sapientiam Dei aliud aliquid putat, nisi id quod præstantissimum sit, ordinare. *Lib. de Passione Dom.*, cap. 16.

21. Vera sapientia, quæ Christus est, inveniri potest, preveniri non potest. *Super Sap.*, cap. vi.

22. Solus sapiens dicitur est Deus, non accipiens ab alio sapientiam, neque per ejusdam alterius sapientie participationem, sapiens nominatur. *Lib. 1 de Spiritu sancto.*

23. Nullus sapientiam Dei plene recipit, nisi qui se ab omni abstrahere actionum cura contendit. *Lib. 2 de Sum. bono*, cap. 1, sent. 4.

24. Vera sapientia Dei Christus est, qui non ornatur verbis, nec luculenta oratione, sed fide cordis agnoscitur. *Serm. 119.*

25. Unus solus est sapiens, qui solus Deus est. *De Migrat. Abrahæ.*

26. Homines quia sapere videntur, sapientes dicuntur: Deus vero cum sit, minus quam est prædicatur. *Ibid.*

27. Essentialiter Deus dicitur sapiens, et est: quia nihil est aliud esse, quam sapientem esse: nec sapientem esse, quam esse. *Super Epist. ad Rom.*, cap. xvi, can. 27.

28. Sapientia Dei in nobis operatur hominum, postquam ei mundum cordis præbuerimus habitaculum, et cogitationes in opera verterimus. *Epist. Paschal. 3.*

SENTENTIE PAGANORUM.

29. Solus Deus sapiens est. *Sizyg. 1, in Apolog.*

30. Non possum dicere aliam quampiam esse animi partem diviniorem, quam hanc, circa quam sapientia Dei versatur. *Sizygia 4, in Dialog. 1, Alcibiadis.*

31. Sapientis nomen magnum est, soli que Deo convenire videtur. *Sizyg. 5, in Dialogo Phædri.*

32. Sapientia in alto sedet, animorum magistra est, ulla molitur, paci favet, et genus humanum ad concordiam vocat. *Epist. 90.*

33. Divina sapientia, vera est scientia. *Sent. 302.*

SATIETAS ET SATURITAS.

8. BONAV. *Divisio*. Quadruplex est saturitas: prima, honorum temporalium; secunda, donorum spiritualium; tertia, præmiorum æternorum; quarta, tormentorum infernalium. Prima, miseri avari sunt, sicut canes holismum patientes, qui nunquam saturari possunt. Secunda septem sunt panes, septem dona Spiritus sancti, quibus saturantur: sed heu! quidam pecuniis et laboribus suis emunt sibi famem animæ, non saturitatem. Tertia, quia beati saturantur vere melle dulcissimæ gratitudinis. Quarta, qui malis consiliis contra proximos saturari non possunt in mundo, malorum consiliorum pœna saturantur in inferno. *Serm. 4, Dom. 6, post Pentec.*

HUGO CARD. Quadruplex est satiætas: honorum, beatorum, malorum, damnatorum. *Super Psalm. xxi.*

8. ISIDORUS HISPAL. *Differentia*. Inter saturitatem et satiætas hoc interest, quod saturitas de cibo tantum, satiætas de reliquis dicitur rebus. *Lib. 1 Differ.*, different. 163.

8. ISID. PEL. *Productio*. Saturitas contumeliæ ac petulantie mater est. *Lib. 1, epist. 333, ad Philagrium.*

SENTENTIE PATRUM.

8. AMBROS. 1. Saturitas castitatem prodigit, nutrit illecebram. *Serm. 37, de Quadrag.*

2. Nec satiætas unquam, nec finis aderit cupiditati. *Serm. 81.*

3. Non aliter satiatur cor hominis auro, quam corpus hominis auro. *Serm. Dom. 6, post Pascha.*

4. Licita est satiætas, illicita est ebrietas: tamen modesti homines ut longe se faciant a turpitudine ebrietas, contingit se aliquantum et a libertate satiætas. *De utilit. jejuni.*

5. Esurit pauper, esurit dives. Saturari querit pauper, saturari querit dives: saturatur pauper de vilis cibis, saturatur dives de pretiosis cibis. Saturitas æqualis est, possessio una est, quo ambo volunt pervenire: sed ille per compendium, ille circum et vix fastidiosus satiatur. *Serm. 5 de Verbis Dom.*

6. Semper juncta est saturitati lascivia. *Serm. 2, Dom. 1, Quadrag.*

7. Saturitas castitatem prodit, nutrit illecebram. *Serm. 1, fer. 4, post Dom. 2, Quadrag.*

8. Exarsi aliquando satiari in inferis. *Lib. 2 Conf.*, cap. 1.

9. Luxuria satiætatem atque abundantiam se cupit vocari. *Ibid.*, cap. 6.

10. Dum ad quietem satiætas ex indigentia molestia transeo, in ipso transitu mihi insidiatur laqueus concupiscentiæ: ipse enim transitus voluptas est. *Ibid.*, lib. 10, cap. 31.

11. In celo satiætas me satiæta mirifica, ita ut nec esuriam, nec stitiam in æternum. *Lib. Melit.*, cap. 25.

12. Sicut ventis non satiat ventrem, nec umbra æternorum, satiætant animam. *Super Ecclesiasten.*

13. Saturitas divitis non sinit eum dormire, qui sic saturatur ut semper fameat. *Super Luc.*, cap. ix, in illud, *Ecc. v: Saturitas divitis, etc.*

14. Experientia docet quod cunctæ res non satiætant appetitum animæ rationalis, eo quod homines his omnibus adeptis ardentes sunt in acquirendo. *Serm. 3, post Pascha.*

15. Omnis jucunditas, omnis suavitas, omnis potentia, omnis opulentia rerum creaturarum, afficere cor humanum potest, satiætare non potest. *In Soliloq.*, cap. 1.

16. Divinarum rerum nulla satiætas est: sed quanto gustatur Dominus tanto stavius appetitur. *Super Psalm. cxvi, vers. 12.*

17. Discamus satiari, ne in sumendis alimentis corporis, gula magis quam necessitati serviamus. *Homil. 19, super Ezech.*

18. Ars magna est satiari, ne unusquisque per satiætam carnis ad iniquitatem prorumpat turpitudinis. *Ibid.*

19. Quanto uberius satiari cupimus, tanto et a quo totum accepimus, largius conferamus. *Lib. 10, in Registro*, indict. 5, cap. 7, epist. 7, ad Savinellam.

20. Satianda est caro, sed ad hoc usque, ut in bono nobis opere famulari sufficiat. *Homil. 19, super Ezech.*

21. Esurie succedit saturitas, saturitatem excludit esurie. *Super septem Psalm. Penit. in Psalm. vi.*

22. Quos saturitas de paradiso expulit, reducat esurie. *Epist. 22, ad Eustoch.*

23. Morbi ex saturitate nimia concitantur. *lib. 2, advers. Jovinian.*

24. Etiam ex vilissimis cibis vitanda satiætas est. *Ibid.*

25. Multa in hoc mundo sunt, et hæc omnia cor hominis satiætare non possunt. *Lib. 7, super caput 7 Colæst. Hierarch.*

26. Saturitatem ventris, sequitur levitas operis, et vanitas mentis. *Lib. 2 de Claustro anim.*, cap. 20.

27. Si vis satiari, desinas esse cupidus: quia dum cupidus fueris, satiari non poteris. *Lib. 2, de Contemptu mundi*, cap. 7.

28. Nihil ita corpori repugnat, et sanitati obest, ut satiætas. *Homil. 45 super Math. oper. perf.*

29. Ubi venier satur, ibi demones et diaboli exultant. *Homil. 71, super Math. oper. perf.*

8. BONAV.

CASSIODOR.

8. GREGOR.

MAGNUS.

8. HIERON.

HUGO A. S.

VICTORIE.

8. INNOC. III.

8. JOHANNES

CHRYSOST.

30. Paucis de celestibus satiari, imbecillus est anime; et parva accessione putare se ditescere, nauseabunda est et miseræ, siquidem pietas insatiabilis est. Homil. 42, super 1 Cor.

31. Sahraritas, ægritudinis mater est. Homil. 55 ad Popul. Antioch.

32. Ubi satiatus fuerit, non potest esse appetitus: absente vero appetitu, quomodo potest adesse voluptas? *Ibid.*

33. Satietas contumeliam initium est. Lib. 1. *Parall.*, cap. 77.

S. JOAN. DAM. S. ISIDORUS HISPAL.

34. Non est usque ad satiætam reficiendum corpus, ne forte intereat animus: nam ex plenitudine ventris, cito excitatur luxuria carnis. In *Regula monachor.*, cap. 9.

S. PETRUS DAMIANUS.

35. Quid illius poterit concupiscentiam satiare, cui Deus non potest in possessione sufficere? *Opusc.* 27.

RICHARDUS A S. VICT.

36. Finis desiderii, satiætas est. Part. 1 de *Gratid. charit.*, cap. 2.

SENTENTIE PAGANORUM.

CICERO.

37. Omnium rerum satiætas, vitæ facit satiætam. De *Senect.*, num. 76.

Vide etiam tit. *Avaritia*, sent. 70; *Certamen*, sent. 14; *Cibus*, sent. 119; *Fames*, sent. 9, 49; *Fornicatio*, sent. 45; *Laus*, sent. 40; *Libido*, sent. 59; *Mater*, sent. 65; *Tribulatio*, sent. 86.

SATISFACTIO.

S. ANTONIN. *Definitio.* Satisfacere est honorem Deo debitum reddere. Part. 3, lit. 14, de *Sacram.*, cap. 20.

S. AUGUST. Satisfactio penitentiæ est causas peccatorum excidere, nec earum suggestionibus aditum indulgere. De *Ecclesiast. dogmatibus*, cap. 54.

JOAN. GERS. Satisfactio est justitia, qua quis inclinatur reddere Deo bonum alias indebitum, in recompensationem alterius debiti, ut ablationem commodi proprii pro ablatione iusti. Part. 4, in *Descript. terminor.*, cap. *Iustitia*.

S. THOMAS AQUINAS. Satisfactio est medicina curans peccata præterita, et preservans a futuris. In *supplemento*, part. 3, quest. 12, art. 3.

Productio. Per satisfactionem tria magna bona proveniunt. Impetrotio gratiæ, remissio pænæ, expurgatio reliquiarum culpæ. Lib. 6. *Compendii Theolog. veritatis*, cap. 30.

SENTENTIE PATRUM.

S. ANSELM. 1. Necessè est ut omne peccatum, satisfactio aut pœna sequatur. Lib. 1 *Cur Deus*, cap. 15.

2. Tunc est Deo grata satisfactio, cum in ejus mente qui satisfacit, nulla manet, murmuratio, sed pia jugiter fervet dilectio. De *Similitud.*, cap. 107.

3. Lacescit iudicem, qui post posita satisfac-

tione delicti, præmiis querit honorari. In *Meditat.*

4. Miserando Deus delet jam facta peccata, si non satisfactio congrua negligatur. In *Enchiridio*, cap. 70.

5. Quicumque convitio vel maledictio, vel etiam criminis objectu aliquem læserit, meminerit satisfactionis. *Prosec.*

6. Vobis a verbis durioribus parcite, qua si emissa fuerint ex ore vestro, non pigeat ex ipso ore proferre medicamenta, unde facta sunt vulnera. In *Regula 3, ad Clericos.*

7. Qui multos offendit peccando, placare multos oportet satisfaciendo. De *vera et falsa penit.*, cap. 11.

8. Non sufficit mores in melius commutare, nisi etiam, de his qua facta sunt satisfiat Deo per penitentiæ dolorem. Homil. 50, *Ex quinquag. homil.*, cap. 5.

9. Humilis et verecunda debet esse satisfactio, qua emendatur superbia transgressio. Serm. 3 *Super Cant.*

10. Nunquam homo debet esse sine metu, quia satisfactio penitentiæ divino tantum iudicio pensatur, non humano. Serm. 55 ad *Sororem.*

11. Offensus est humilis satisfactio placandus. *Speculo discipl.*, part. 1, cap. 10.

12. Non levi, nec transitoria opus est satisfactione pro malis illis, propter quæ paratus est ignis æternus. Homil. 29.

13. Magna infelicitas, perire sub pio Domino, ut tantis illi satisfacere, cui te cognoscis errasse. Super *Psal.* cii, vers. 6.

14. Qui penitentiam criminis tollunt, satisfactionis viam claudunt. De *Lapsis*, cap. 13.

15. Beatus servus, qui benigne reprehensus, acquiescit et libenter satisfacit. In suis *Opusc.* in *Admonit. ad fratres*, cap. 22.

16. Cessat jam ira Dei, cui satisfecit pœna. Super *Thren.*, cap. iv.

17. Nequaquam satisfactio, si ab iniquitate cessamus, nisi voluptates, quas dileximus, e contrario appositis lamentis insequamur. Part. 3 *Pastor.*, cap. 1, admonit. 31.

18. Nihil contulisse videtur adhibita satisfactionis lavatio, quem maculavit inhonestius iterata facinoris turpitudine. Super *septem Psal.* *Penit.* super *Psal.* iv, vers. 18.

19. Grandi plage, alta et proluxa opus est medicina: grande scelus grandem habet necessariam satisfactionem. Epist. 22 ad *Susannam Iapan.*

20. Satisfactio fit tripliciter. Deo, per orationem, sibi, per carnis macerationem: proximo, per eleemosynarum largitionem. Super *Gen.*, cap. xviii.

S. AUGUST.

S. INNOC. III.

21. Non reputat diabolus si homo doleat, vel confiteatur: tamen dolet, sed dissimulat; quod autem opere satisfaciatur, hoc sustinere non potest, et maxime torquetur. *Ibid.*, cap. 31.

22. Satisfactio duabus partibus continetur: una qua culpam vitamus, et altera qua penitentiam perficimus. Serm. 2 de *Mari.*

23. Indicium satisfactionis et indulgentiæ est affectus peccatorum de nostris cordibus expulsi. Collat. 20 *Abbat. Piusfi*, cap. 5.

24. Tunc se is, pro satisfactione pervigilat a criminibus absolutum, ac de præteritis admissis veniam percepisse cognoscit, cum nequaquam cor suum eorumdem vitiorum illecebris senserit vel imaginatione perstringit. *Ibid.*

25. Satisfactio veniam sibi divina pietate conciliat. Serm. de *Confes.*

26. Pejus est Deo offensam non satisfactione placare, quam peccando Dei bonitatem offendere. *Ibid.*

27. Serpentinum virus, satisfactionis antidoto recuratur. *Ibid.*

28. Nihil persuadet propitiandum esse, nisi cum mens manum operis extendit ad satisfaciendum. *Prosec.*

29. Si quis enim fatetur culpam, inutilis est confessio, nisi satisfactionis animo curral ad veniam. Lib. 2 de *Nugis curial.*, cap. 27.

30. Stultissimus omnium hominum est merito iudicandus, qui satisfacere in hac vita cum possit Deo pro peccatis, differt ad futuram. Lib. 1 homil. 43 ad *Monachos.*

31. Penitentiæ satisfactio divino tantum pensatur iudicio, non humano. Lib. 2 de *San. bono*, cap. 43, sent. 17.

32. Gravis negligentia, majore satisfactione curanda est. Serm. in *Octava SS. Petri et Pauli.*

33. Inusquisque quo magis gravatur offensio, eo majori gravandus est pondere satisfactionis. *Opusc.* 43, cap. 6.

34. Cuiuslibet Pagano (quantumlibet criminoso) accepto baptisate, nulla injungitur satisfactio: Christiano autem criminaliter peccanti, sed jam penitenti et confitenti, non sufficit Sacerdotis absolutio sola sine satisfactione injuncta. Part. 1, de *Pœst. ligandi et solvendi*, cap. 22.

35. Non difficile homo cum opus fuerit, quodlibet impetrat, si feneratori suo celeri satisfactione respondeat. Homil. 4, de *Promissis.*

36. Ubi prevenierit verborum culpa, mox per satisfactionem sequitur medicina. *Ibid.*, homil. 43, de *Bono humilit.*

Vide etiam tit. *Gratiarum actio*, sent. 68; *Pœnitentiæ Dei*, sent. 27; *Penitentiæ*, sent. 337; *Purgatorium*, sent. 30; *Reconciliatio*, sent. 9, 43; *Tempus*, sent. 56.

S. HIERON. HUGO CARD.

SCANDALUM.

Etymologia. Nota quod *scandalum*, vel *εὐσκόλον* Græce, Latine dicitur vel obex (ad quem offendimus in via, non providentes pedibus nostris) vel læsio ipsa, qua in offendendo lædimur: vel ruina ipsa: unde versus.

Scandalon æquivocum, obex impactio, casus. Super *Luc.*, cap. xvii.

Definitio. Scandalum, est quo quis præbet verbo, aut opere in legem delinquens, et alium ad iniquitatem inducens. Quest. 64 *questionum compendio explicat.*

Scandalum est ubi recte ambulanti deceptio ad peccandum subijctur. Super *Luc.*, cap. xvii, Hugo card. super *Lucam*, cap. xvii.

Scandalum est dictum, vel factum minus rectum, præbens alii occasionem ruine. Part. 1 *Centiloquii*, sect. 31. Et S. Thomas Aquin., 2, 2, quest. 43, art. 1.

Scandalum proprie dicitur impactio pedis ad aliquam duriorum materiam. Super *Erodum*, cap. x.

Illud scandalum proprie dicitur, ubi recto itinere ambulanti, deceptio aliqua instruitur ad peccandum, et subijctur causa peccati. Homil. 25, in cap. xxxi *Numer.*

Divisio. Duplex est scandalum: activum, et passivum. Activum, quo quis alii dat occasionem ruine spiritualis: passivum, est ipsa ruina facta ad obicem mali exempli alterius. Part. 1 *Centiloquii*, sect. 31.

Duplex est scandalum, activum et passivum. Scandalum, activum est dictum, vel factum minus rectum, præbens alteri occasionem ruine: scandalum vero passivum, est malum, seu casus, quem alter incurrit ex dicto, vel facto alterius. *Prosec.*

Scandalum passivum est duplex: unum quod nascitur ex malitia scandalizantis, qui ex sua perversitate non vult dicta sua, seu facta alterius (quamvis bona) bene interpretari: quod appellatur scandalum Pharisæorum.

Alterum quod nascitur ex infirmitate, vel ignorantia scandalizati quod dicitur scandalum pusillorum. Super *Epist. ad Rom.*, cap. 14, art. 18.

Scandalorum genera sunt diversa. Prima sunt illa, qua diaboli fraus parturit; secunda sunt, qua generat calliditas humana; tertia sunt, qua parit ipsa ex nobis suspicax, et incauta natura. Serm. 27.

S. PETRUS CHRYSOL.

SENTENTIE PATRUM.

1. Veritas nunquam relinquenda est propter scandalum. Serm. *Dom. 6, post Pascha.*

HUGO CARD.

S. BASILIUS MAGNUS.

S. BONAV. & HUGO CARD.

S. BONAV. & S. THOMAS AQUINAS.

HUGO CARD.

ORIGENES.

S. BONAV.

DOMINICUS CARTHUS.

S. PETRUS CHRYSOL.

S. ANTONIUS DE PADOA.